

Torsdagen den 20 mars

Kl. 19.30

Förhandlingarna leddes av fru tredje vice talmannen.

§ 1 Utgifterna på kapitalbudgeten inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde (forts.)

Fortsattes föredragningen av trafikutskottets betänkande nr 2.

Punkten 3

Anslutning av veterinärerna till alarmeringscentraler

Herr ANDERSSON i Ljung (m):

Fru talman! I det betänkande från trafikutskottet som vi behandlar har under punkten televerkets anslagsbehov handlagts bl. a. motionen 1434. Motionen har tagit upp frågan om veterinärernas anslutning till SOS Alarmerings Aktiebolag (SOSAB). SOSAB är ett alarmeringsbolag bildat 1972 efter ett riksdagsbeslut som då godkände ett avtal mellan televerket, Kommunförbundet och Landstingsförbundet. Det nya bolagets främsta uppgift skulle vara att successivt överta televerkets s. k. SOS-tjänst med telefonnummer 90 000. En rad organ får kostnadsfritt anlita SOSAB:s tjänster. Upptagna på den fria listan är polis, brandkår, jourhavande läkare, ambulans, flygambulans, sjöräddning, flygräddning, fjällräddning samt socialvårdens jourverksamhet. Bland dessa organ är, som framgår, varje tillbudssituation så långt man kan överblicka tillgodosedd med denna alarmeringsmöjlighet. På en ytterligare lista, uppbyggande organ som mot avgift får anlita SOSAB:s tjänster, återfinns bl. a. jourhavande veterinär. Som jag nyss antydde var på den avgiftsfria listan praktiskt taget varje mänsklig och materiell olycksituation intäckt. Jag finner det vara en brist i den kostnadsfria listans förteckning att inte en djursjukdomssituation bedöms så allvarlig att jourhavande veterinär återfinns på listan. Det är den frågan vår motion aktualiserar.

En åtgärd som skapar möjligheter av detta slag skulle självfallet ha varierande betydelse i olika delar av landet. Således skulle åtgärden ha större betydelse i landets skogs- och mellanbygder, där reseavstånden är större, ofta kombinerat med hög djurtäthet. Dessutom skulle åtgärden självklart ha största betydelse i landets mera glesbefolkade delar.

Ett system för att snabbt nå kontakt med veterinär, även om denne är ute på resa, är naturligtvis till gagn för jordbruket. Snabb hjälp är ofta i sig själv den allra bästa behandlingen. Således är den också lönsam

Torsdagen den
20 mars 1975

*Anslutning av
veterinärerna till
alarmeringscentra-
ler*

Torsdagen den
20 mars 1975

*Anslutning av
veterinärerna till
alarmeringscentra-
ler*

för djurägaren genom kortare väntetider och marginellt även genom de kortare reseavstånd som det bör bli när man kan nå veterinären även då han är ute på resa. Jag har självfallet utgått ifrån att veterinären skall utrustas med biltelefon. Samhället gör dessutom med ett sådant system sannolikt betydande ekonomiska vinster. Hitintills har över statsbudgeten anvisats pengar till stöd för djurhållare som bor mer än 50 km enkel resa från veterinären och som då fått statligt stöd med den del av resekostnaden som täcker sträckan över 50 km. Denna kilometerregel har i årets budgetproposition föreslagits bli sänkt till 30 km enkel resa. Därigenom kommer samhällets kostnader i detta avseende att öka betydligt. I budgetpropositionen har beloppet för detta ändamål ökats med 225 000 kr. Det finns fog för påståendet att en åtgärd som den av oss motionärer föreslagna skulle vara självfinansierande eller i det närmaste självfinansierande för samhället. Ur jordbrukets synpunkt kommer åtgärderna fr. o. m. nästa budgetår, som jag redan antytt, således att ur direkt ekonomisk synpunkt även rent marginellt genom de kortare reseavstånden vara fördelaktiga.

Trafikutskottet har vid sin behandling av motionen sagt sig i och för sig ha förståelse för de av motionärerna framförda synpunkterna men har ändå funnit att det inte finns tillräckliga skäl att tillstyrka motionen. Utskottet säger sig vidare ha erfarit att underhandlingar om försöksverksamhet på området förts med bolaget, dock utan att detta lett till positiva resultat. Utskottet konstaterar därefter att om ett allmänt intresse för frågans lösning föreligger bör det ändå i första hand ankomma på vederbörande huvudmän att ta upp nya förhandlingar med bolaget.

Logiken i det som utskottet anfört är enligt min mening inte alltför påträngande. Således menar tydligen utskottet att de försök till förhandlingar, som inte lett till resultat, skulle vara den enda framkomliga vägen. Därmed avvisar man motionärernas förslag om att riksdagen hos regeringen anhåller om åtgärder.

Fru talman! Jag avser inte att yrka bifall till motionen, men jag har med mitt anförande velat utveckla idén något mera än vad vi gjorde i motionen. Vi får återkomma i ärendet.

Herr SVEN GUSTAFSON i Göteborg (fp):

Fru talman! Eftersom herr Andersson i Ljung inte yrkat bifall till sin motion kan jag nöja mig med att understryka vad utskottet sagt, nämligen att utskottet finner det naturligt att man – om man anser att det här finns ett starkt behov – gör en framställning i vanlig ordning hos vederbörande att få komma in i systemet. Om man mot förmodan inte skulle lyckas nå en överenskommelse kan man återkomma till riksdagen.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr ANDERSSON i Ljung (m):

Fru talman! Jag gör mig skyldig till upprepning, men det är ju så som jag redan har påpekat att logiken i utskottets resonemang är tämligen

väl maskerad. Utskottet vet om att det har förts förhandlingar och säger att dessa inte har lett till resultat. Ändå anvisar utskottet oss att vandra den vägen och utesluter den metod som motionärerna anvisat. Jag anser det vara – som jag uttryckte det – avsaknad av logik i resonemanget.

Herr SVEN GUSTAFSON i Göteborg (fp):

Fru talman! Enligt de upplysningar vi har införskaffat slutfördes aldrig förhandlingarna i den här frågan.

Överläggningen var härmed slutad.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 4

Statens järnvägars anslagsbehov

Regeringen hade i propositionen 1975:1 bilaga 8 (kommunikationsdepartementet, s. 244–268) föreslagit riksdagen att till Järnvägar m. m. för budgetåret 1975/76 anvisa ett investeringsanslag av 488 700 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionerna

1975:217 av herr Winberg m. fl. (m), vari hemställts att till Järnvägar m. m. för budgetåret 1975/76 anvisades ett i förhållande till budgetpropositionen med 25 000 000 kr. förhöjt investeringsanslag av 513 700 000 kr.,

1975:569 av herrar Helén (fp) och Fälldin (c), vari såvitt nu var i fråga (yrkandena 4 och 5) hemställts, 4 att riksdagen till Järnvägar m. m. under kommunikationshuvudtiteln för budgetåret 1975/76 anvisade ett investeringsanslag av 528 700 000 kr., innebärande en ökning i förhållande till regeringens förslag med 40 000 000 kr., att användas för ytterligare investeringar i fasta anläggningar och rullande materiel, 5. att riksdagen hos regeringen begärde att möjligheterna prövades till internationell finansiering utöver detta belopp av järnvägsinvesteringar i enlighet med vad som anfördes i motionen samt

1975:1465 av fru Jonäng (c).

Utskottet hemställde

att riksdagen skulle

1. med bifall till regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1975:217 och 1975:569, yrkandet 4. till Järnvägar m. m. för budgetåret 1975/76 anvisa ett investeringsanslag av 488 700 000 kr.,

2. avslå motionen 1975:569, yrkandet 5,

3. avslå motionen 1975:1465.

Reservationer hade avgivits

2. beträffande anslagsfrågan av herrar Sven Gustafson i Göteborg (fp), Dahlgren (c), Persson i Heden (c), Håkansson i Rönneberga (c) och Stjern-

ström (c) samt fru Swartz (fp) som ansett att utskottet under 1 bort hemställa

att riksdagen skulle i anledning av regeringens förslag och motionen 1975:217 samt med bifall till motionen 1975:569, yrkandet 4, till Järnvägar m. m. för budgetåret 1975/76 anvisa ett investeringsanslag av 528 700 000 kr.,

3. beträffande motiveringen för utskottets ställningstagande i anslagsfrågan av herrar Lothigius (m) och Clarkson (m) som ansett att utskottets yttrande i viss del skulle ha av reservanterna angiven lydelse.

Herr SVEN GUSTAFSON i Göteborg (fp):

Fru talman! I detta betänkande tar trafikutskottet upp endast frågan om investeringsanslaget till SJ. Alla de motioner som har väckts i riksdagen beträffande järnvägstrafiken kommer vi att behandla i senare sammanhang. Därför kan jag fatta mig ganska kort i förevarande hänseende.

Vi ställer ju alla krav på SJ. Vi vill att SJ skall ge god service både i regional trafik och i långdistanstrafik. Om vi ställer så stora krav på statens järnvägar är det också rimligt att anvisa medel till de investeringar som är nödvändiga för att SJ skall kunna motsvara anspråken.

Förra året ökade riksdagen regeringens förslag med 30 milj. kr., och de pengarna blev synnerligen väl använda. När Lars Peterson nu kan utlova att de gamla förslitna motorvagnarna, eller rälsbussarna som de ofta kallas, på vissa sträckor kommer att ersättas med moderna motorvagnar är det ett direkt resultat av riksdagens beslut förra året att höja det av regeringen föreslagna anslaget med 30 milj. kr. Det fanns nämligen i SJ:s ursprungliga investeringsplan inte plats för någon nyanskaffning av motorvagnar förrän tidigast på 1980-talet. Där fick alltså SJ en god hjälp, men fortfarande kan vi konstatera – riksdagsmän är ju ofta ute på resor – att en stor del av inte minst motorvagnsmaterielen är försliten. Vi vet också att det har saknats både godsvagnar och personvagnar nu när trafikanspråken ökat på grund av konjunkturen och på grund av den energikris som vi har haft i det här landet. Vi kan också konstatera att banunderhållet på många sträckor är eftersatt och att det finns stora krav på förbättringar av järnvägens standard. Det finns gamla och nedslitna broar som behöver förstärkas eller nybyggas. Det behövs planskilda korsningar, det behövs förbättringar av signalsystem och anläggningar för kraftöverföring, inhägnad kring bangårdar och banområden och en hel del annat. De förseningar som nu och då inträffar tyder på att den nuvarande kapaciteten i många hänseenden är överutnyttjad.

Det finns också krav på att få snabbtåg som skall avsevärt förkorta restiden mellan tätorterna, och för detta erfordras stora investeringar.

Självfallet kan det belopp som vi reserverar föreslår, 40 milj. kr., inte räcka till allt detta. Men vi tycker det är viktigt att riksdagen nu,

liksom förra året, visar sitt intresse för SJ inte bara i ord utan också i handling och beviljar den anslagshöjning som vi reserverar föreslår.

I och för sig räcker inte de här investeringsmedlen, och vi har i vår motion och även i reservationen pekat på en finansieringsmöjlighet. Det finns ett europeiskt järnvägsfinansieringsbolag, EUROFIMA. Sverige har varit medlem där sedan det startade för 20 år sedan – vi har t. o. m. representation i styrelsen – men Sverige har aldrig utnyttjat denna finansieringsmöjlighet.

Vi tycker att den här saken bör övervägas, inte minst när det gäller de investeringar som kommer att bli nödvändiga för de snabbtåg som vi vill ha. Snabbtågen är ju utomordentligt räntabla projekt, och därför tycker vi det vore mycket välmotiverat om man gjorde en internationell engångsfinansiering därvidlag. Då kunde man ta de investeringsmedel som går över budgeten till angelägna förbättringar av den regionala trafiken.

Utskottsmajoriteten har inte velat acceptera den här tanken utan vidare, men av utskottsskrivningen framgår att man förutsätter att de möjligheter som kan föreligga till en sådan internationell finansiering tillvaratas, om man finner det motiverat. Därmed får vi motionärer känna oss nöjda. Vi har väckt tanken, och vi hyser förhoppningen att man så småningom kommer att inse vilka möjligheter som finns att utnyttja också denna finansiering.

Fru talman! Med hänvisning till det anförda ber jag att få yrka bifall till reservationen 2.

Herr **LOTHIGIUS** (m):

Fru talman! Innan jag går i närmare svaromål mot bakgrund av vårt ställningstagande i den här frågan vill jag säga några ord om reservationen 3 som jag har varit med om att avge.

Om vi i sak är eniga med majoriteten, så är motiveringen på en punkt annorlunda. Vi har nämligen inte kunnat ansluta oss till skrivningen på s. 12 andra stycket i betänkandet. Det gäller bl. a. konjunkturreserven på 10 % som jag redan tidigare talat om och som vi anser bör bli föremål för särskilt beslut när behov förefinns. Vidare har vi inte i moderata samlingspartiet godkänt den finansfullmakt om 1 miljard som regeringen av riksdagen begärt i annat sammanhang, utan vi har andra förslag när det gäller möjligheterna att få fram medel av konjunkturskäl.

Av denna anledning yrkar jag, fru talman, bifall till reservationen 3.

Moderata samlingspartiets ställningstagande i själva anslagsfrågan är helt klart. Vi är ett parti som noggrant nagelfar alla anslag mot bakgrund av den rådande situationen och inte använder ökade anslag för att vinna några tillfälliga fördelar. Vi har talat om varför vi inte var med på den 10-procentiga delen i kapitalbudgeten. Nu har vi än starkare skäl för vårt ställningstagande när det gäller de 40 milj. kr. som mina vänner i oppositionen har föreslagit.

Som alla vet har departementschefen forcerat trafikpolitiska utredning-

en för att den om några månader, närmare bestämt den 1 juli, skall kunna lägga fram ett betänkande om bl. a. SJ:s taxesättning och marknadsföring samt en del frågor om hur de trafiksvaga bandelarna skall behandlas. Vi ligger sålunda mycket nära det ställningstagande som skall göras för att skapa underlaget för en bedömning av SJ:s ekonomi. Är det då klokt – även om SJ:s behov är starkt, som trafikutskottets ärade ordförande sade och som jag medger – att nu föreslå ett förhöjt investeringsanslag?

Som herr Sven Gustafson i Göteborg nämnde deltog vi förra året i ett gemensamt beslut om en uppskrivning med 30 milj. kr. Då visste vi att trafikpolitiska utredningen låg ett steg framför oss, och det var en god motivering för att snabbt få fram pengar. Det var därför vi den gången kunde vara med om en höjning av anslaget utöver vad statsrådet hade begärt.

Vidare har vi inom moderata samlingspartiet krävt en upprustning på olika områden inom SJ, men vi har samtidigt begärt att SJ skall få fullmakt att förbättra sin ekonomi rent allmänt genom att arbeta med en annan taxesättning, med differentierade taxor av olika slag. Och vi har i vår trafikmotion i år tagit upp problemet att 63 % av SJ:s järnvägsvagnar fortfarande går tomma, trots att frekvensen på affärsbanenätet glädjande nog har ökat. Där anser vi att man genom differentierade taxsystem skall kunna förbättra SJ:s ekonomi. Vi anser att SJ genom olika aktiviteter har möjligheter att förbättra ekonomin. Vi är också mycket positiva till att regeringen använder EUROFIMA för att öka järnvägsinvesteringarna. Vi tycker att det var ett utomordentligt förslag som mittpartierna förde fram – eller om det var enbart folkpartiet, det kommer jag inte ihåg – där man hänvisade till den möjligheten att skaffa investeringsmedel utanför vårt lands gränser. Det anser vi vara ett mycket gott förslag och en möjlighet som borde utnyttjas.

Även om behoven är stora rullar SJ:s hjul enligt mitt förmenande bra till dess att vi kan enas om en grundlig genomgång och undersökning av SJ:s hela situation. Den kommer ju snart att beslutas i denna kammare, och den skall ge oss underlag för vår bedömning och visa på vägarna att förbättra SJ:s ekonomi.

Fru talman! Mot denna bakgrund vill jag yrka bifall till reservationen 3.

Herr PERSSON i Heden (c):

Fru talman! Från flera synpunkter torde det vara en riktig uppfattning att transportbehovet här i landet i ökad utsträckning tillgodoses av järnvägen. Från miljö- och säkerhetssynpunkt är järnvägstransporter klart överlägsna landsvägstransporter. Även nationalekonomiskt är järnvägstransporter att föredra. Slitaget på vägnätet – inte minst på beläggningen – och trängseln på detta vägnät motiverar en betydande överföring av transporter till järnvägen.

Men för att SJ skall kunna åta sig en större del av transportarbetet

är det nödvändigt att SJ får disponera medel som möjliggör ökade investeringar i bl. a. vagnmateriel. De framställningar om investeringsanslag som SJ gjort för budgetåret 1975/76 har emellertid prutats ned i budgetpropositionen. I och för sig är det inte unikt; det har hänt nästan varje budgetår. Regeringen föreslår för det kommande budgetåret ett investeringsanslag på 489 milj. kr., under det att SJ begärt 610 milj. kr. för detta ändamål.

Utskottsmajoriteten, som består av socialdemokraternas, moderata samlingspartiets och vpk:s representanter, har tillstyrkt denna nedprutning, som försvårar SJ:s ökade expansion. Centern och folkpartiet har i motion 569 hemställt om ett med 40 milj. kr. höjt anslag för att möjliggöra de behövliga investeringarna, så att SJ kan tillgodose det växande behovet av järnvägstransporter och fylla sin funktion som ett nödvändigt transportorgan här i landet.

Jag betraktar det som mycket allvarligt för den framtida utvecklingen att investeringsanslagen reellt sett minskat under senare år. Med tanke på penningvärdeförsämringen – inflationen, om man så vill – blir anslagstilldelningen nu lägre än tidigare år.

I reservationen påpekas att betydande eftersläpningar uppstått även i fråga om de investeringar som är nödvändiga för att upprätthålla den nuvarande standarden. Någon förbättrad standard kan givetvis inte ens vara beräknad. Detta kan självfallet inte fortgå, om SJ skall kunna utvidga sin verksamhet. I fråga om lok- och vagnparken föreligger allvarliga brister. Det är inte länge sedan SJ fick avvisa transportkunder på grund av att tillräckligt med godsvagnar inte kunde ställas till förfogande. Även sovvagnsresenärer har SJ fått avvisa på grund av brist på sovvagnar. I vår reservation framhålls också att banunderhållet är eftersatt.

Genom det höjda anslag vi hemställer om torde det ges utrymme för en del förstärkningar av bl. a. inlandsbanan som är nödvändiga på kort sikt. Motorvagnparken är också försliten och behöver förnyas. På längre sikt måste naturligtvis inlandsbanan bli föremål för en verklig upprustning. Med anledning av ett motionskrav beslöt förra årets riksdag att transportpolitiska utredningen och transportplaneringsutredningen skulle överväga om en sådan upprustning skulle ske. Jag anser att detta uppdrag bör fullföljas med det snaraste. I de kommuner som närmast berörs av inlandsbanan har en samarbetskommitté bildats för att medverka till att banan bevaras. Kommittén har också vid en uppvaktning för kommunikationsministern den 12 november 1974 bl. a. framhållit att inlandsbanan, som i huvudsak går genom hela det inre stödområdet, utgör en livsnerv i detta område. Denna bana betyder mycket för en fortsatt näringslivsutbyggnad där och kommer ytterligare att få betydelse främst i fråga om gods- och persontransporter.

Fru talman! Med det sagda hemställer jag sålunda om bifall till reservationen 2 i trafikutskottets betänkande.

Herr HJORTH (s):

Fru talman! Alla partier tycks hysa en viss klockarkärlek till SJ och

är angelägna att ge stöd för dess utveckling i rätt riktning.

Trafikutskottets betänkande nr 2 angående utgifterna på kapitalbudgeten vittnar väl också en om rätt stor enighet. Bortsett från punkten 1, där moderaterna har en annan principiell syn på investeringsplanerna för kommunikationsverken, har vi intagit olika ståndpunkter endast i fråga om den här punkten, statens järnvägars anslagsbehov.

För budgetåret 1975/76 har departementschefen föreslagit en medeltilldelning på 480 milj. kr. Jämfört med den för innevarande budgetår gällande investeringsplanen innebär detta en ökning med 60 milj. kr.

Förra året höjde riksdagen anslaget till SJ med 30 milj.kr., främst för att öka möjligheten att anskaffa rullande materiel. Det har herr Sven Gustafson i Göteborg talat om. Han ansåg att dessa pengar kom till god nytta, och det vill jag gärna instämma i.

Under budgetåret 1973/74 fick SJ på tilläggsstat ytterligare 75 milj. kr. för att möjliggöra tidigareläggning av investeringar i rullande materiel och fasta anläggningar. Jag tycker att de ökade anslagen vittnar om en vilja att ge SJ resurser för modernisering och nyanskaffning av främst lok och vagnar.

Men det är klart, herr Gustafson, att behoven är större, här liksom på så många andra områden. Med hänsyn till det ekonomiska läget och ansvaret för budgeten har utskottsmajoriteten dock stannat för det belopp som föreslås i budgetpropositionen.

Centerns och folkpartiets representanter har, som vi här hört genom herr Gustafson och herr Persson i Heden, inte nöjt sig med detta, utan vill i sin reservation anslå ytterligare 40 milj. kr.

Majoriteten i utskottet erinrar om den konjunkturreserv på 10 % som inräknas i kollektivanslaget till SJ och som vid behov kan utnyttjas för ytterligare investeringar i bl. a. rullande materiel. Vidare finns en finansfullmakt på en miljard kronor som kan tas i anspråk om det av sysselsättningspolitiska eller andra skäl blir erforderligt att öka investeringsanslagen.

Moderata samlingspartiet vill, som vi här hört genom herr Lothigius, utifrån sina principiella synpunkter inte vara med om vare sig den 10-procentiga marginalen eller finansfullmakten, men alla övriga partier anser det i ett uppkommande behovsläge vara bra och möjligt att låta SJ få del av dessa reserver för sina investeringar.

Herr Gustafson framhåller möjligheten att finansiera järnvägsinvesteringar genom utnyttjande av EUROFIMA, där Sverige är medlem. I den frågan är det ingen skillnad mellan reservationen och utskottets skrivning. Vi förutsätter att dessa möjligheter utnyttjas om så befins påkallat. Från flera håll framfördes dock under utskottsbehandlingen vissa betänkligheter. Vi kan i ett sådant fall inte själva få bestämma var beställning av materiel skall göras, och risk finns för att beställningen hamnar utomlands, trots att kanske sysselsättningssvårigheter finns inom den branschen här hemma. EUROFIMA är enligt min mening en möjlighet att utnyttja under alldeles speciella förhållanden, men inte för de

löpande årliga investeringarna. Det gäller väl mera sådana fall då det blir nödvändigt att snabbt över hela fältet införa någon teknisk nyhet, t. ex. automatkoppel.

Det är en glädjande utveckling som SJ kan uppvisa. Godstrafiken ökade under budgetåret 1973/74 med 11 % och persontrafiken med 12 %. Resökningen, som började i slutet av 1973, fortsatte under oljekrisen, och tendensen därefter har också varit positiv. Enligt SJ:s beräkningar kommer ökningen att fortsätta de närmaste åren. Den ökning av anslaget som årets proposition innebär medger enligt departementschefen och utskottsmajoriteten ett betydande utrymme för fortsatta rationaliseringar och för en av trafikökningen betingad utbyggnad av produktionskapaciteten. Det gör det möjligt för SJ att bl. a. slopa äldre lok och vagnmateriel och anskaffa nya, moderna lok och godsvagnar med högre prestanda.

Jag avvisar således reservationen 2 beträffande ett högre anslag och reservationen 3 beträffande motiveringen och yrkar bifall till utskottets hemställan på denna punkt.

Herr TURESSON (m):

Fru talman! Det ställs med all rätt stora krav på SJ, inte minst av många ledamöter av denna kammare. Om dessa krav skall kunna uppfyllas är det i budgetpropositionen föreslagna investeringsanslaget helt otillräckligt. Det är därför nödvändigt att företaget får betydligt större anslag för investeringar i modernisering, bekvämlighet, snabbhet och säkerhet. Det har jag blivit helt övertygad om i mitt arbete som ledamot av SJ:s styrelse.

I konsekvens med detta kommer jag att vid voteringen stödja reservationen 2.

Herr SVEN GUSTAFSON i Göteborg (fp):

Fru talman! Utskottsmajoritetens talesman kunde inte förneka att det finns ett stort behov av investeringsmedel för SJ, men han ansåg inte att det nu var möjligt att gå med på ett anslag utöver det som regeringen har föreslagit. Det var ju möjligt förra året att gå utöver regeringens förslag, och det hade varit mycket önskvärt om det hade visat sig möjligt också nu. Behovet av investeringar för SJ är inte mindre nu än de var då. Den ökning av SJ:s trafik som vi såg under energikrisen har glädjande nog inte vänt, utan man har fått en permanent ökad trafik i jämförelse med förhållandena före energikrisen. För att kunna motsvara kraven måste SJ också få investeringsmedel som räcker till.

Herr Hjorth var positiv till tanken på en internationell finansiering men sade, att en sådan inte bör användas för SJ:s löpande investeringsutgifter. Det är jag fullständigt överens med honom om. Investeringar för löpande verksamhet bör enligt min uppfattning tas av budgetmedel. Men en internationell finansiering kan bli aktuell när man gör en stor engångsanskaffning, exempelvis av automatkoppel, som herr Hjorth

Torsdagen den
20 mars 1975

*Statens järnvägars
anslagsbehov*

nämnde. Det kan också gälla anskaffning av t. ex. snabbtåg. Även om vi anser att snabbtågen är angelägna, bör dessa – som jag sade i mitt första anförande – inte få inkräkta på möjligheterna att tillgodose behovet av regional järnvägstrafik, där det f. n. ser illa ut och där SJ föreslår ganska stora indragningar. Då säger herr Hjorth att det är en del tekniska svårigheter med EUROFIMA. Det är klart att man kan diskutera dessa. Men så säger herr Hjorth att det inte alls är säkert att beställningarna hamnar i Sverige. Nej, det är alls inte säkert att beställningarna hamnar i Sverige ens om man går över budgeten. De nya motorvagnar som vi nu skall få se – delvis på inlandsbanan, till vår stora glädje – måste importeras utifrån därför att SJ på grund av anslagsbrist under senare år inte har kunnat försörja svenska verkstäder med beställningar, så att dessa kunnat ha motorvagnar så pass långt framme i projekteringen att de nu kan levereras.

De här investeringsmedlen skulle ju vara utomordentligt räntabla, och därför tycker reservanterna att om man nu skall göra en avvägning mellan olika investeringar, så bör man satsa på sådana som man vet kan innebära en stor effektivitet.

Nu måste jag säga att jag är något förvånad över den argumentering som herr Lothigius förde. Han talade på moderata samlingspartiets vägnar, men han talade tydligen inte på allas vägnar inom detta parti. Jag har framför mig en motion, undertecknad av Håkan Winberg, Per Petersson, Hans Nordgren och Tore Nilsson. I motionen talas om de svårigheter SJ har att möta efterfrågan. Motionärerna säger att det är särskilt viktigt att SJ får möjlighet att förnya sitt godsvagnsbestånd och att det är uppenbart att den prutning som departementschefen gjort kommer att gå ut över SJ:s möjligheter att förnya sitt godsvagnsbestånd. De påpekar att tillgången till en hög transportkapacitet har stor betydelse för viktiga delar av svenskt näringsliv. Vidare heter det:

”Detta behov är särskilt accentuerat för företagsamheten i Norrland, som i regel har längre transportavstånd att övervinna än vad som föreligger i övriga landsdelar.

Enligt vår mening bör ytterligare medel ställas till SJ:s förfogande för utökning och förnyelse av dess godsvagnsbestånd. Vi uppskattar att ett belopp om ytterligare 25 milj. kr. är ett minimum för att SJ skall kunna på ett tillfredsställande sätt under närmaste åren fylla sina viktiga gods-transportuppgifter.”

Nu sade herr Lothigius att SJ:s vagnar rullar bra till dess att vi kan fatta ett beslut på grundval av förslag från trafikpolitiska utredningen. Men jag skulle såväl för herr Lothigius som för herr Hjorth vilja läsa upp några ord ur SJ-Nytt av den 14 mars: ”I den svenska riksdagen sägs det för all del också många vackra ord om kollektivtrafikens fördelar men det stannar som regel vid vackra ord. — Att rusta upp en bana eller att förnya lok- och vagnparken gör man inte över en natt. Och innan man binder sig för en utgift måste man veta om man har något i plånboken den dag då räkningen ska betalas. Det borde vara så självklart

att det inte ens behöver utredas.”

Jag tycker att det är bra sagt. Vi behöver säkerligen satsa mycket mer på SJ i framtiden, men nu har vi möjlighet att visa att det inte bara är fråga om vackra ord utan att vi är beredda att gå till handling och rösta för ett högre anslag till SJ.

Jag ber att ytterligare få understryka mitt yrkande om bifall till reservationen, och jag väddar till kammarens ledamöter att stödja denna.

Herr LOTHIGIUS (m) kort genmäle:

Fru talman! Till herr Gustafson i Göteborg vill jag säga att jag i fråga om behovet av ett ökat anslag helt instämmer både i motionen från mittenpartierna och i herr Winbergs motion. Det har jag tidigare framhållit från denna talarstol. Frågan är bara om denna åtgärd skall sättas in i en situation, där trafikpolitiska utredningen skall fatta beslut före den 1 juli 1975. Remissförfarandet skall sedan ske under sommaren, varefter ett förslag kan komma på riksdagens bord i höst. Då får vi i denna kammare tillfälle att gå igenom och grundligt debattera SJ:s hela situation.

I reservationen 2 sägs att beloppet 40 milj. kr. inte är tillräckligt och att om "sysselsättningspolitiska eller andra skäl så motiverar" utöver konjunkturreserven på 10 % bör utnyttjas de möjligheter som en finansfullmakt på 1 miljard kronor ger.

Vi vet mycket väl att det finns många vägar att gå för att, om situationen förändras, sätta in extra pengar av sysselsättnings-skäl. Att min gode vän herr Turesson, som sitter i SJ:s styrelse, måste kämpa för denna sak, förstår jag mycket väl. Men jag är övertygad om att han med stort intresse avvaktar vad trafikpolitiska utredningen kommer fram till och vad vi då gemensamt kan göra för att höja SJ:s standard och förbättra SJ:s situation.

Herr SVEN GUSTAFSON i Göteborg (fp) kort genmäle:

Fru talman! Jag är helt övertygad om att herr Lothigius inte medvetet felciterar reservationen utan har råkat ut för ett olycksfall i arbetet. Reservanterna föreslår en ökning med 40 milj. kr., som skall utgå obetingat. Därtill säger reservanterna att om den sysselsättningspolitiska situationen skulle motivera ytterligare investeringar utöver dessa 40 milj. kr., skall man kunna utnyttja dels den konjunkturreserv på 10 % som herr Lothigius vill avskaffa, dels de möjligheter som finansfullmakten kan ge. Under alla förhållanden skall höjningen vara 40 milj. kr. Därtill skall man undersöka möjligheterna att ytterligare öka investeringarna.

Jag vill fråga: Tror herr Lothigius att den trafikpolitiska utredningen kommer att visa att det hade varit felaktigt att öka SJ:s investeringar redan nu? Jag är säker på att de motionärer från folkpartiet, centerpartiet och moderata samlingspartiet som har velat ha en ökning av anslaget har rätt, när de säger att det kommer att visa sig att detta var ett minimum. Denna satsning nu skulle kunna lägga grunden för en mer planmässig och långsiktig investeringsutveckling inom SJ.

Herr LOTHIGIUS (m) kort genmäle:

Fru talman! I denna kammare brukar vi vara ganska eftertänksamma, när vi vet att framför oss ligger en ordentlig genomgång av ett verks framtida verksamhet. Vi känner till att hela utredningen går ut på att skapa en förbättrad situation för den kollektiva trafiken på detta område. Mot en sådan bakgrund bör vi tänka igenom om det verkligen är nödvändigt att göra någonting nu eller om vi skall vänta och, med alla de fakta som vi då har i vår hand, fatta beslut om ett halvår. Detta är anledningen till moderaternas ställningstagande i denna fråga.

Jag ber om ursäkt för att jag inte fullföljde citatet beträffande konjunkturreserven. Det var en felläsning, vilket jag beklagar.

Herr PERSSON i Heden (c):

Fru talman! Jag föreställer mig att trafikpolitiska kommittén inte sysslar med SJ:s behov av ökade investeringsanslag för nya vagnar, förbättringar av banvallar och räls osv. Såvitt jag vet ingår inte detta i utredningsuppdraget. Jag tror inte heller att någon som helst ändring kommer att ske i det avseendet efter det att utredningen har lagt fram sitt betänkande. Det är ju nu fråga om ett investeringsanslag som SJ begär i sina petita med ledning av egna beräkningar.

Här har sagts, av bl. a. herr Hjorth, att nu sker glädjande nog en utveckling i fråga om SJ:s trafik. Man kan väl tillägga att svenska folket och näringslivet börjat inse att det är värdefullt och nödvändigt att mer än hittills använda SJ som transportorgan. Jag föreställer mig vidare att när intresse för företaget ökar så är det ett lämpligt tillfälle att också ge SJ möjligheter att fullgöra sin uppgift. Jag nämnde i mitt första anförande att SJ har fått avvisa företag som velat ha transporter utförda, att man fått avvisa sovvagnskunder etc. därför att vagnar och annan materiel har saknats.

Jag tror att det skulle vara utomordentligt väl använda pengar att ge SJ det ökade anslag som mittenpartierna har föreslagit i sin motion, ett förslag som nu fullföljs i en reservation. Det måste vara värdefullt för SJ att kunna motsvara det intresse som nu visas järnvägarna som transportmedel. Däri ligger också en vinst för hela nationen.

Men med trafikpolitiska kommitténs arbete har det här anslaget som sagt ingenting att göra.

Herr TURESSON (m) kort genmäle:

Fru talman! Det är självklart att jag med stort intresse emotser trafikpolitiska kommitténs förslag, som enligt uppgift kommer att läggas fram någon gång i sommar. Men jag skulle bli mycket förvånad om kommittén föreslog lägre investeringsanslag till SJ – om den över huvud taget befattar sig med investeringsfrågan – än det uppräknade belopp som föreslås i reservationen 2. Redan det beloppet är ju alldeles för lågt i och för sig.

Herr LOTHIGIUS (m) kort genmäle:

Fru talman! Frågan är helt enkelt denna: Vad skall vi göra för att SJ skall få en bättre ekonomi och klara sina framtida investeringar? Svaret på den frågan skall ges bl. a. av trafikpolitiska kommittén.

Herr HJORTH (s):

Fru talman. Jag borde väl inte lägga mig i den uppgörelse som här pågår inom den borgerliga familjen, men jag tyckte nog att herr Sven Gustafson i Göteborg var litet orättvis mot herr Lothigijs. Även om man sitter i trafikutskottet och gärna vill ge mycket pengar till olika kommunikationsmedel så har man, som herr Lothigijs sade i sitt huvudanförande, också att ta hänsyn till den allmänna ekonomiska situationen, och det tycker jag att han har gjort. Nackdelen med EUROFIMA, herr Gustafson i Göteborg, är att vi då inte själva har möjlighet att bestämma var beställningen skall placeras.

Sedan kan man få det intrycket av både herr Gustafson i Göteborg och herr Persson i Heden att det är dåligt beställt med SJ:s materiel och att det är stora eftersläpningar. Jag har roat mig med att titta litet i SJ:s årsberättelser för de senaste åren. Av dem framgår bl. a. att 1970/71 levererades 5 Rc2-lok och samtliga beställda 10 Rc3-lok. 150 Du-lok byggdes om för multipeldrift. Under budgetåret levererades de sista T44-loken i en beställning på 25 lok. Ytterligare 10 lok anskaffades samt inte mindre än 800 vagnar.

Budgetåret 1971/72 levererades 20 Rc2-lok och 7 lokomotorer och av totalt 5 från ASEA inhyrda dieselelektriska lok T45 levererades de tre sista. Upprustningen av Du-lok fortsatte. Under samma år levererades 744 godsvagnar.

Budgetåret 1972/73 moderniserades ytterligare vagnparken genom ombyggnad och ett nytillskott på 921 vagnar.

1973/74 beställdes bl. a. 30 Rc-lok, 35 dieselelektriska lok och 30 dieselhydrauliska lok. och 1974/75 möjliggjorde investeringsanslaget ytterligare beställningar av lok, motorvagnar och godsvagnar, bl. a. 300 nya vagnar. För det budgetår som börjar den 1 juli beräknas nytillskottet bli omkring 500 vagnar.

Mot denna bakgrund tycker jag att det är fel att tala om eftersläpning i fråga om investeringar. SJ har visserligen som jag har sagt förut inte fått allt vad man begärt men man har fått en hel del, vilket jag sökt bevisa dessa siffror. Det är, herr Gustafson i Göteborg, inte bara vackra ord, och det har heller inte varit möjligt att göra dessa investeringar med en tom plånbok.

Herr SVEN GUSTAFSON i Göteborg (fp):

Fru talman! Jag antar att herr Lothigijs är mycket tillfredsställd över det beröm han fick från den socialdemokratiska talesmannen i trafikutskottet. Låt mig bara lägga till en sak, nämligen att enda sättet att få ökade investeringar i SJ är att nu rösta för ett ökat anslag till SJ.

Torsdagen den
20 mars 1975

*Statens järnvägars
anslagsbehov*

I annat fall blir det väl mycket av vackra ord.

Det är klart man blir imponerad när man ur SJ:s årsberättelser hör om alla nyanskaffningar som har gjorts, men man kan fråga sig om riksdagsledamöter och andra som har forslats fram i skakiga rälsbussar på småbanor tycker att standarden är tillfredsställande. Man kan fråga sig på grund av de önskemål som finns runt om i landet, om människor tycker att det är så uppbyggligt att läsa några siffror ur SJ:s årsberättelse om vissa nyanskaffningar att de kan anse sig vara nöjda med detta. Framför allt måste man fråga sig varför SJ i sina petita säger att investeringsmedlen är alldeles otillräckliga för att SJ skall kunna förbättra transportstandarderna och öka kapaciteten i enlighet med den förutsedda och av samhället eftersträlvade trafikutvecklingen.

Folket ute i landet vet att SJ behöver ökade resurser, SJ vet att SJ behöver ökade resurser, och jag tror inte att någon uppläsning ur SJ:s årsberättelse kan ändra på det förhållandet.

Herr HJORTH (s):

Fru talman! Det är väl inget ovanligt att de affärsdrivande verken anser sig ha eftersatta behov och kräver ytterligare medel för nyinvesteringar. Det känner vi nog till från flera områden.

Jag tror inte, herr Sven Gustafson i Göteborg, att det är så dåligt ute i landet som ni säger, utan jag tror att folk som åker på våra järnvägar kan konstatera att det har skett en hel del under de senaste åren. Allt kan inte ske på en gång, utan man får nöja sig med en stegrad utvecklingstakt, som är till glädje för alla trafikanter.

Herr PERSSON i Heden (c):

Fru talman! Det var visserligen en vacker katalog över levererad materiel och nyanskaffningar som herr Hjorth redovisade men med tanke på SJ:s långa bannät över hela vårt land var den ändå inte så värst imponerande. Den som åker på en del av vårt bannät – personligen får jag göra det varje vecka en viss sträcka – där det används vagnar som gör att man ruskas om alldeles fantastiskt förstår att det i hög grad finns behov av att förbättra vagnservicen etc.

Om vi, som jag tidigare sade, skall kunna ta fasta på svenska folkets nyvaknade intresse för järnvägskommunikationer får vi inte nonchalera trafikanternas och SJ-personalens erfarenheter beträffande vagnparken. En förbättring är i hög grad angelägen. Det som tidigare nämnts om avvisande av kunder – både när det gäller personella transporter och i fråga om godstransporter – torde vara ett bevis på nödvändigheten av ett utökat anslag. De 40 miljoner som begärts i en motion – som följs upp i reservationen av centern och folkpartiet – är en liten summa i den samlade budgeten. Budgetläget skulle således inte rubbas så värst mycket om detta belopp anslogs, men det skulle ha stor betydelse för SJ och dess möjligheter att utvecklas till ett verkligt effektivt transportorgan här i landet.

Herr LOTHIGIUS (m):

Fru talman! Herr Sven Gustafson i Göteborg trodde att jag skulle vara belåten med den klapp på axeln som jag fick av herr Hjorth. Jag kan försäkra herr Gustafson att orsaken till att vi denna gång står på samma sida som socialdemokraterna inte är att vi har träffat någon uppgörelse vid sidan av riksdagen – någon Haga I eller Haga II. Vi har gjort vårt ställningstagande under utskottsbehandlingen och ansett att landets ekonomiska situation är av den arten att man måste ta allvarligt bl. a. på en så pass stor satsning som den aktuella. Vidare väntar vi oss en ordentlig genomgripande genomgång av SJ:s hela situation.

Allt detta är naturligt för ett parti som vill konkret och ansvarsfullt bedöma den här frågan.

Herr SVEN GUSTAFSON i Göteborg (fp):

Fru talman! Med anledning av det som herr Lothigius senast sade vill jag påpeka att det under utskottsbehandlingen fanns ett visst intresse från herr Lothigius sida att medverka till ett ökat anslag – under förutsättning att socialdemokraterna hade varit med.

Överläggningen var härmed slutad.

M o m . 1

Fru TREDJE VICE TALMANNEN yttrade: Propositioner ställs först beträffande utskottets hemställan och därefter i fråga om motiveringen.

Hemställan

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels hemställan i reservationen nr 2 av herr Sven Gustafson i Göteborg m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Sven Gustafson i Göteborg begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller trafikutskottets hemställan i betänkandet nr 2 punkten 4 mom. 1 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit hemställan i reservationen nr 2 av herr Sven Gustafson i Göteborg m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Sven Gustafson i Göteborg begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 176
Nej – 112
Avstår – 2

Torsdagen den
20 mars 1975

*Säkerhetsföreskrif-
terna för privatflyget*

Motiveringen

Propositioner gavs på godkännande av dels utskottets motivering, dels utskottets motivering med den ändring däri som föreslagits i reservationen nr 3 av herrar Lothigius och Clarkson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Lothigius begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaran bifaller trafikutskottets motivering i betänkandet nr 2 punkten 4 mom. 1 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaran godkänt utskottets motivering med den ändring däri som föreslagits i reservationen nr 3 av herrar Lothigius och Clarkson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarans ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Lothigius begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 221
Nej – 36
Avstår – 31

M o m. 2 o c h 3

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 5

Säkerhetsföreskrifterna för privatflyget

Herr ERICSON i Örebro (s):

Fru talman! I motion 167 har vi begärt en översyn av de regler och säkerhetsföreskrifter som gäller för privatflyget. Trafikutskottet yrkar avslag med motiveringen dels att det längre fram i år kommer att bli obligatoriskt med automatisk nödsändare, dels att luftfartsverket förutsätts uppmärksamt följa dessa frågor.

Det är utmärkt att vi nu får bestämmelser om automatiska nödsändare. Det kan rädda liv, och samhället kanske besparas en del av den mycket kostsamma spaning som måste sättas in när privatflygare försvinner.

Vi motionärer pekade på det olämpliga i att flygplan är vitmålade vid flygning vintertid. Kommer det nya regler också på den punkten?

Vi tycker också att alla plan före starten borde vara skyldiga att på något sätt registrera sina färdplaner. Skulle det medföra ökade kostnader för samhället, förefaller det lämpligt att ta ut en avgift för denna säkerhetsåtgärd. Kan vi vänta oss nya regler också i det avseendet?

F. ö. kan det finnas skäl att nu inleda en seriös diskussion kring privatflygets framtida utveckling i vårt land. Vi skall naturligtvis inte begränsa det ekonomiskt motiverade nyttoflyget. Däremot är det hög tid att börja fundera över vår inställning till det snabbt växande nöjesflygandet.

Det blir anledning att återkomma i de frågorna, och jag kan bara beklaga att trafikutskottet inte den här gången ville ta ett positivt initiativ.

Fru talman! Jag har inget yrkande.

Herr SVEN GUSTAFSON i Göteborg (fp):

Fru talman! Trafikutskottet har tagit mycket allvarligt på denna fråga. Vi har hört luftfartsverkets generaldirektör, som har varit på besök i utskottet, om de här bestämmelserna, och vi har även tagit del av omständigheterna kring det haveri som har varit orsaken till den motion som herr Ericson i Örebro har väckt.

Som herr Ericson sade kommer det nu bestämmelser om nödsändare. Det kommer dessutom att finnas skärpta föreskrifter för fastställande av minsta säkra flyghöjd för privatflygning under instrumentväderförhållanden. I det här aktuella fallet hade just flygaren lämnat den flyghöjd som var angiven från början.

Vi har kommit till den uppfattningen, efter att ha hört generaldirektören i luftfartsverket, att med de skärpningar som nu genomförs bör rimliga anspråk på flygsäkerhet vara uppfyllda. Skulle det visa sig att så inte blir fallet, får väl motionären återkomma.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Överläggningen var härmed slutad.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 6–10

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

§ 2 Hundskatten

Föredrogs skatteutskottets betänkande nr 9 med anledning av motioner om hundskatten.

Herr BÖRJESSON i Falköping (c):

Fru talman! Det är väl i kommunala sammanhang knappast någon fråga som föranleder en så intensiv debatt som frågan om fastställande av hundskatten.

Det görs ofta gällande att skatten borde vara differentierad, så att de hundägare som bor inom glesbygdsområdena skulle ha lägre skatt än de som bor i tätorter och detta med hänsyn till kommunens kostnader för renhållning etc. Rättvisesynpunkten talar för någon form av differentiering av hundskatten.

Fru talman! Utskottet har mer än väl tillgodosett de önskemål som ligger till grund för min motion nr 426, varför jag har all anledning att med tacksamhet yrka bifall till skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 9.

Torsdagen den
20 mars 1975

*Avdrag vid in-
komstbeskattningen
för gåvor till
allmännyttiga
ändamål*

Herr WIKNER (s):

Fru talman! Då herr Börjesson i Falköping nu är nöjd med skatteutskottets behandling av hans motion nr 426 och tillika tackat utskottet för vår välvilliga behandling av motionen, finns det ingen anledning för mig att här dra upp en debatt. I likhet med herr Börjesson yrkar jag bifall, med all tacksamhet, till utskottets hemställan.

Överläggningen var härmed slutad.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 3 Föredrogs

Skatteutskottets betänkande

Nr 10 med anledning av motion om skattelindring för person som inte tillhör svenska kyrkan.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 4 Avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till allmännyttiga ändamål

Föredrogs skatteutskottets betänkande nr 11 med anledning av motioner om rätt till avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till allmännyttiga ändamål, m. m.

I detta betänkande behandlades motionerna

1975:14 av herrar Fridolfsson (m) och Nilsson i Agnäs (m), vari hemställdes att riksdagen beslutade om en utredning rörande införande av avdrag vid taxering till inkomstskatt för gåvor som den skattskyldige skänkt till religiösa, humanitära, kulturella, vetenskapliga eller uppenbart allmännyttiga ändamål.

1975:131 av herr Helén m. fl. (fp), vari under punkten A 1 hemställdes att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om utredning i syfte att ge fysiska personer rätt till avdrag vid den statliga beskattningen upp till en viss maximigräns för gåvor till religiösa ändamål samt till u-hjälp och andra humanitära, kulturella, vetenskapliga eller eljest uppenbart samhällsnyttiga ändamål,

1975:691 av herr Hyltander m. fl. (fp) samt

1975:1069 av herr Nisser m. fl. (m).

Utskottet hemställde

att riksdagen skulle avslå

1. motionen 1975:14,
2. motionen 1975:131, punkten A 1,
3. motionen 1975:691,
4. motionen 1975:1069.

Reservation hade avgivits av herrar Magnusson i Borås (m), Andersson i Knäred (c), Josefson (c), Sundkvist (c), Olsson i Järvsö (c) och Hörberg (fp) samt fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 1 och 2 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1975:14 och 1975:131, punkten A 1, hos regeringen begärde utredning om införande av rätt till avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till religiösa ändamål samt till u-hjälp och andra humanitära, kulturella, vetenskapliga eller eljest uppenbart samhällsnyttiga ändamål.

Herr FRIDOLFSSON (m):

Fru talman! Den fråga som vi nu skall diskutera är nog en av de mest seglivade i riksdagens historia. År ut och år in har vi diskuterat avdragsrätten för gåvor till allmännyttiga ändamål. Eftersom argumenten för och emot är välbekanta skall jag vara mycket kortfattad.

Anledningen till att ärendet är uppe till behandling ännu en gång är socialdemokraternas negativa inställning till att man utreder möjligheten att införa avdragsrätt för gåvor till bl. a. kristna och humanitära ändamål. De socialdemokratiska ledamöternas inställning i denna fråga speglas även i år i det betänkande som avgivits. Utskottsmajoriteten skriver följande:

”Utskottet vidhåller att allmännyttiga och liknande ändamål bör främjas genom direkta bidrag av allmänna medel ---.”

Jag har många gånger ställt en fråga, och jag vill upprepa den än en gång: Vad är det som säger att staten bättre än den enskilde kan bedöma var insatserna skall göras? Självfallet måste statligt bidrag även i fortsättningen utgå till de ideella organisationerna. Avdragsrätten för vissa gåvor skulle enligt motionärerna och reservanterna vara ett komplement till bidragen. Detta komplement skulle utgöra en valfrihet för enskilda människor.

Jag hoppas, fru talman, att vi om en stund, när vi skall votera, kommer att få en s. k. lottningssituation, och jag hoppas att vi skall vinna lottdragningen. Det är verkligen på tiden att vi får den här frågan utredd.

Med dessa få ord, fru talman, vill jag yrka bifall till den reservation som fogats till skatteutskottets betänkande nr 11.

Herr JOSEFSON (c):

Fru talman! I skatteutskottets betänkande nr 11 behandlas ett ärende som många gånger tidigare varit föremål för riksdagens behandling, nämligen frågan om rätt till avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till allmännyttiga ändamål. Utskottsmajoriteten säger bl. a. att man har all förståelse för syftet med motionerna i den mån detta är att tillföra folk-rörelserna och andra ideella verksamheter ökade ekonomiska resurser för sin verksamhet. Men man kommer ändå till slutsatsen att avstyrka motionärernas krav.

När man läser detta avsnitt i utskottsbetänkandet är inte steget så

Torsdagen den
20 mars 1975

*Avdrag vid in-
komstbeskattningen
för gåvor till
allmännyttiga
ändamål*

långt till det yrkande vi reserverar framställer. Vårt yrkande går nämligen ut på att hos regeringen begära en allsidig utredning av frågan, att granska skälen för och emot en avdragsrätt och att överväga den närmare utformningen av en eventuell avdragsrätt vid inkomstbeskattningen för gåvor till religiösa ändamål, till u-hjälp och övriga humanitära, kulturella, vetenskapliga eller andra uppenbart samhällsnyttiga ändamål. Ingen kan bestrida att det är en värdefull verksamhet som bedrivs inom här berörda områden. Det har ju också betonats av utskottsmajoriteten. Frågan är på vilket sätt samhället skall stödja dylik verksamhet. Skall det ske som nu – enbart bidragsvägen – eller genom en kombination av bidrag och avdragsrätt till ett visst högsta belopp? Ser vi på förhållandena i utlandet så använder man i vissa länder avdragsrätten som en stimulans. Själva har vi också i vårt land, under vissa korta tidsperioder, använt oss av avdragsrätten för att stimulera stödet åt viss verksamhet. Denna fråga har nu år efter år återkommit till riksdagen utan att vi har kunnat komma överens om hur den vidare skall behandlas.

Inte minst ur denna synpunkt borde reservanternas förslag kunna accepteras. Vad vi begär är att en offentlig utredning får i uppdrag att göra en allsidig utredning, att granska skälen för och emot en avdragsrätt och att överväga den närmare utformningen av en sådan eventuell avdragsrätt. Ett bifall till reservationen skulle ge oss det nödvändiga underlaget för att kunna bedöma för- och nackdelar med en avdragsrätt för här nämnda ändamål. När det var gjort skulle det också vara väsentligt mycket lättare att ta definitiv ställning i frågan.

Fru talman! Med det anförda ber jag att få yrka bifall till den vid skatteutskottets betänkande nr 11 fogade reservationen av herr Magnusson i Borås m. fl.

Herr HÖRBERG (fp):

Fru talman! Utskottets majoritet och minoritet är i denna fråga överens så långt att båda parter inser värdet av det arbete som utförs av folkrörelser och andra ideella organisationer. Man är på båda sidor även på det klara med att syftet med motionerna i denna fråga är att tillföra berörda organisationer ökade ekonomiska resurser för verksamheten.

Varför ger jag 1 000 kr. som bidrag till ett trossamfund? Jo, därför att jag uppskattar det ideella och sociala arbete som samfundet utför bland ungdom, äldre, ensamstående, inom u-länder osv. Varför ger jag just 1 000 kr.? Givetvis gör jag en överslagskalkyl för att se hur mycket jag kan avstå ställt i förhållande till mina övriga utgifter. Om avdragsrätt vid beskattningen funnits för det berörda bidraget ser jag vid en överslagskalkyl att jag kan avstå 2 500 kr. För mig som bidragsgivare blir utgiften på 2 500 kr. med åtföljande avdragsrätt lika stor som bidraget 1 000 kr. i dagens läge, då avdragsrätt inte finns.

Den avdragsrätt för gåvor som vi motionärer föreslår ökar givarens möjligheter att ge större belopp. Avdragsrätten gynnar alltså inte givaren men väl mottagaren. Jag tycker att det är väsentligt att slå fast detta.

*Avdrag vid in-
komstbeskattningen
för gåvor till
allmännyttiga
ändamål*

Avdragsrätt skulle gissningsvis bli av ringa statsfinansiell omfattning men däremot bli av stor betydelse för berörda mottagarorganisationer.

Folkpartiet menar att samhällets olika institutioner skall ha huvudansvaret för sociala, kulturella, vetenskapliga och andra liknande verksamheter. Men folkrörelsernas insatser utgör enligt folkpartiet ett värdefullt komplement till samhällets egna institutioner, en uppfattning som skatteutskottet redan vid förra årets behandling av denna fråga instämde i.

Folkrörelserna bäres upp av personligt engagemang från medborgare i samhället, ett engagemang som en aldrig så väl utbyggd samhällelig verksamhet inte kan vara utan. Detta personliga engagemang tar sig många uttryck. Uppoffrande arbetsinsatser, ofta obetalda eller lågt betalda, utgör en form, personliga ekonomiska bidrag utgör en annan. Varje ideellt engagerad medborgare vill göra sin insats efter sin förmåga och efter sitt huvud.

Samhället har inte råd att undvara detta ideella engagemang och arbete. Samhället har all anledning att stödja det personliga engagemanget bl. a. genom att öka möjligheterna för intresserade medborgare att ge ekonomiska bidrag till just de ändamål som de känner sig engagerade för. I detta att *själv* få avgöra vad sitt bidrag skall användas till ligger en del av stimulansen till insatser.

Folkpartiet har länge drivit detta krav i riksdagen och finner det glädjande att både centerpartiet och moderata samlingspartiet tillsammans med folkpartiet ställer upp i en gemensam reservation. Vad vi kräver i reservationen är en utredning – givetvis en förutsättningslös sådan – vilken bör granska skälen för och emot avdragsrätt och överväga den närmare utformningen m. m. av avdragsrätten, om man finner en sådan rimlig.

Jag har svårt att förstå varför majoriteten inte kan stödja ett krav på en förutsättningslös utredning.

Fru talman! Med det anförda ber jag att få yrka bifall till reservationen.

Herr LUNDGREN (s):

Fru talman! Först vill jag säga några vänliga ord om den borgerliga reservationen till det betänkande vi nu behandlar. Den avstyrker, i likhet med den socialdemokratiska majoriteten, motionerna 691 och 1069. Båda dessa motioner är tydligen även för skatteutskottets borgerliga ledamöter alltför besynnerliga.

Bl. a. hemställs i motionen 691 om en försöksverksamhet beträffande avdrag för gåvor. Försöksperiodens längd skulle vara tre år. Men endast gåvor till frikyrkosamfunden skulle få räknas. I motiveringen heter det emellertid att den enskildes frihet att stödja just det ideella arbete han är intresserad av och engagerad i genom detta mycket snäva förslag skulle möjliggöras. Det är besynnerligt, förvisso!

I den andra motionen, nr 1069, hemställs om skattebefrielse för gåvor till kulturnämnd. Man säger litet hjärtknipande: "Många begåvningar

Torsdagen den
20 mars 1975

*Avdrag vid in-
komstbeskattningen
för gåvor till
allmännyttiga
ändamål*

skulle härigenom kanske också kunna räddas till eftervärlden, till glädje och nytta för berikande av vår kulturskatt och därigenom även för efterkommande släktled." I motiveringen sägs att de skattetekniska omständigheterna är sådana att stöd i många fall inte ter sig särskilt lockande. Precis som om skattevinster skall vara avgörande för en persons lockelse att stödja kulturell verksamhet. Det är besynnerligt okulturellt!

Fru talman! Jag noterar alltså med tillfredsställelse och i all vänlighet att även de borgerliga ledamöterna i skatteutskottet avstyrker dessa motioner. Däremot hemställer samma ledamöter om bifall till motionerna 14 och 131 p. A 1. Det är illa nog. Vissa varianter på tankegångarna i de första två motionerna återkommer nämligen också här. I motionen 14 sägs t. ex. att en avdragsrätt skulle "vara utomordentligt värdefull för att stimulera till utökade frivilliga gåvor".

Jag kan inte förstå, utifrån min ideologi, hur man kan stimuleras att ge gåvor till allmännyttiga ändamål genom att ett orättfärdigt avdrags-system införs. En avdragsrätt för gåvor till allmännyttiga ändamål medför ju högst varierande ekonomiska konsekvenser för de skattskyldiga. Eller rakare utsagt: Avdragsidén är och förblir orättvis. Den gynnar uppenbarligen de rika, de välbärgade.

Avdragsidén är också av andra skäl motbjudande. Avdraget måste t. ex. på något sätt dokumenteras inför taxeringsmyndigheten. För oss som regelbundet eller sporadiskt ger exempelvis till kristna församlingar betyder ju detta att anonymiteten går förlorad. Vem av oss vill t. ex. ha kvitto på kollekten?

F. ö. räknar reservanterna knappast med några som helst begränsningar av vilka ändamål som skulle få vara avdragsberättigade. Så här vid är ju skrivningen i reservationen: "— — — gåvor till religiösa ändamål samt till u-hjälp och andra humanitära, kulturella, vetenskapliga eller eljest uppenbart samhällsnyttiga ändamål." Vad, ärade reservanter, kan inte rymmas i denna mycket vida famn?

Fru talman! Vi är alltså oense om formerna för stödet till folkrörelser och andra ideella organisationer. Att blanda in orättvisa avdragsförmåner för enskilda givare är fel, anser utskottets socialdemokratiska majoritet. De borgerliga anser däremot att orättvisa avdragsförmåner för enskilda givare är bra, det stimulerar t. o. m. deras givande.

Att folkrörelserna skall ha samhällets stöd, därom är vi däremot överens, och det underströk också herr Hörberg. Folkrörelserna är mycket betydelsefulla element i vårt öppna demokratiska samhälle. Folkrörelserna – allesammans: de ideella och religiösa, de politiska och ekonomiska – ger människorna dagliga möjligheter till inflytande och ansvarstagande. Folkrörelserna utgör också vårt kanske bästa stöd i kampen mot de kommersiella intressena i samhället.

Utskottsmajoritetens bestämda uppfattning är att folkrörelser och ideell verksamhet skall stödjas genom direkta bidrag. Så sker också. Och det sker i betydande och i stegrad omfattning. I utskottets skrivning exemplifieras detta med det häromdagen här i kammaren fattade enhälliga

beslutet om höjning av bidraget till trossamfund och till lokaler för trossamfund från 15 till 21 milj. kr. Vidare nämner utskottet anslagen till internationellt utvecklingsarbete och stödet till ungdomsorganisationerna. Utöver dessa exempel kan en hel rad andra nämnas, bl. a. bidrag till alkoholist- och narkomanvård, bidrag till tidskrifter, dagpresstöd, exempelvis till tidningen Dagen, bidrag till folkhögskolor, soldathem, studiarbete osv.

Fru talman! Jag yrkar bifall till hemställan i skatteutskottets betänkande nr 11. Men innan jag lämnar talarstolen bör jag kanske också göra någon liten ytterligare kommentar, måhända framför allt till vad herr Fridolfsson sade, men på en punkt också till herr Hörbergs inlägg, och jag skall förstås inte glömma herr Josefson.

Alla tre tycker att det är konstigt att inte vi skall kunna vara med om att säga ja till att utreda den här frågan. Men i utskottsbetänkandet står det ju att 1972 års skatteutredning förutsätts också se på detta. Den utredningen har i uppgift att över huvud taget se över avdragsituationen. Men att tillsätta en speciell utredning för detta kan vi verkligen inte känna någon som helst önskan att göra, för det här är och förblir – som jag sade – en orättvis historia.

Sedan sade herr Fridolfsson något väldigt besynnerligt – han gör ju det ibland. Han sade att staten lägger sig i hur människor skall använda sina pengar. Var i all sin dar får herr Fridolfsson det ifrån? Staten lägger sig inte alls i detta. Vad denna fråga handlar om är ju inte att staten skall lägga sig i hur den enskilde använder sina pengar. Det är ju inte alls det vi talar om, herr Fridolfsson!

F. ö. vet herr Fridolfsson att det i kristna sammanhang ofta sägs att vi skall ge vår gåva till Gud. En stillsam fråga, herr Fridolfsson: Skall man yrka avdrag för en gåva till Gud?

Herr JOSEFSON (c) kort genmäle:

Fru talman! Huruvida 1972 års skatteutredning kommer att behandla denna fråga är väl ganska tvivelaktigt. I utskottets betänkande i år sägs ingenting om det. Förra året sade dock utskottet att det måste förutsättas att man kommer att pröva den. Men det intryck som jag har fått från utredningen är att man knappast kommer att pröva frågan på det sätt som reservanterna har tänkt sig, alltså pröva för- och nackdelar med en sådan här avdragsrätt. När man lyssnade till herr Lundgren fick man lätt intrycket att det förelåg ett färdigt förslag, men då vill jag rekommendera herr Lundgren att läsa reservationen. Vad vi begär är nämligen att frågan skall utredas. Vi säger att man skall granska skälen för och emot avdragsrätt och överväga den närmare utformningen av en sådan avdragsrätt. Vi har inte begärt att riksdagen i dag skall ta ställning till något färdigt förslag. Som jag sade i mitt förra inlägg kan en förutsättningslös utredning ge underlag för ett betydligt bättre ställningstagande, och ett tillmötesgående av reservanternas önskan skulle jag tro ganska snart kan bringa denna fråga till sin lösning i endera riktningen.

Torsdagen den
20 mars 1975

*Avdrag vid in-
komstbeskattningen
för gåvor till
allmännyttiga
ändamål*

Herr FRIDOLFSSON (m) kort genmäle:

Fru talman! Herr Lundgren sade att han inte begriper att gåvogivandet skulle stimuleras genom att vi införde avdragsrätt. Jag undrar om herr Lundgren själv tror på vad han säger. Det är väl självklart att man stimulerar gåvogivandet om avdragsrätt införs. Det är väl inget tvivel om det.

Sedan fortsatte herr Lundgren med att säga att det är en orättvisa inbyggd i avdragssystemet. Men man kan ju vid alla andra tillfällen sätta ett tak för avdrag och beskattning på olika områden, och då är det säkert möjligt att komma till rätta med den saken även i det här fallet. Vi beslutar ju i denna politiska församling om oerhört många utredningar. Då tycker jag det är märkligt att vi inte i detta fall – det är ju ändå en ganska enkel sak – kan utreda möjligheten att införa avdragsrätt.

Vidare sade herr Lundgren att jag hävdade att staten lägger sig i hur den enskilde använder sina pengar. Det har jag aldrig sagt. Jag har sagt att staten tror att den vet bättre än den enskilde var stödet till olika verksamheter skall sättas in.

Vad till sist herr Lundgrens slutreplik angår, huruvida man skall yrka avdrag på gåvor till Gud, vill jag svara att vad jag syftade till med förslaget om en utredning var att man skall koppla bort herr Sträng innan man ger gåvan.

Herr HÖRBERG (fp) kort genmäle:

Fru talman! Vi brukar inte här i kammaren ironisera över motioner som utskottets ledamöter varit ense om att inte tillstyrka, men det är kanske en metod som vi skall införa nu, eftersom herr Lundgren började sitt anförande med att göra det.

Herr Lundgren talade – det påpekade också herr Josefson – om hur orättfärdigt ett avdragssystem skulle bli. Jag vet inte hur herr Lundgren kan uttala sig om det, eftersom vi inte har sett något förslag till utformning av ett sådant system – vad vi begär är bara en utredning. Och det bör tilläggas att det inte står någonting i direktiven till 1972 års utredning om att den skall ta upp denna fråga.

I år liksom i fjol inriktar herr Lundgren sitt anförande på avdragsrätten och talar om hur orättvist den skulle utformas. Vi inriktar oss i år liksom tidigare år på bidragen och menar att bidragen till ideella organisationer av olika slag kan bli större än de är i dag om man antar vårt förslag till lösning. Hur bra socialförsäkrings- och socialbidragssystem och hur bra skattesystem vi än lyckas åstadkomma i Sverige kommer vi att behöva dessa individuella bidrag som komplement till samhällets institutioners arbete.

Herr LUNDGREN (s) kort genmäle:

Fru talman! Herr Josefson rekommenderade mig att läsa reservationen. Det är klart att herr Josefson förstår att jag har gjort det. Den är dessutom föredömligt kort. I den heter det att reservanterna anser att detta avdrag

Torsdagen den
20 mars 1975

*Avdrag vid in-
komstbeskattningen
för gåvor till
allmännyttiga
ändamål*

skulle vara ett "värdefullt komplement" till statliga bidrag. Därom har vi inte alls samma uppfattning. I den formuleringen ligger en värdering och ett ställningstagande, som den socialdemokratiska majoriteten inte kan instämma i. Det är en beställning av en avdragsrätt, och det säger vi nej till.

Det är klart att herr Fridolfsson med sin ideologi kan känna stimulans av en avdragsrätt. Men med min ideologi om rättvisa i skattesystemet kan jag inte begripa att ett orättvist avdragssystem kan ge någon stimulans till att ge sig eller så mycket pengar till en organisation som jag uppskattar.

För övrigt börjar nu herr Fridolfsson backa litet. Nu börjar han tala om att man skulle kunna sätta ett tak. Även det vore orättvist. Men det är tacknämligt att också herr Fridolfsson börjar kliva något steg tillbaka.

Herr Hörberg påstår att jag ironiserade över två motioner i början av mitt anförande, och det är möjligt att jag gjorde det. Men det var inte enbart för att ironisera över dessa motioner som jag började mitt anförande på det sättet, utan det fanns en mycket allvarlig tanke bakom det, och den framgick också av mitt anförande. Jag sade nämligen att de båda andra motionerna, nr 14 och 131, inte är riktigt lika besynnerligt formulerade men att de är varianter på samma tema, och det är allvarligt nog. Inriktningen i de två motioner som ni tillstyrker är densamma som i de två andra motionerna, som jag tycker är alldeles särskilt besynnerliga. Det var för att få en skarpare belysning av hur snett de borgerliga kommit i reservationen som jag berörde de två andra motionerna.

Herr JOSEFSON (c) kort genmäle:

Fru talman! Jag är förvånad över att det kan råda någon tvekan om vad reservanternas avser med sin reservation. Det är klart utsagt att vi avser att det skall göras en förutsättningslös utredning, och detta har verifierats såväl av mig som av herr Hörberg. Efter dessa muntliga förklaringar tycker jag att herr Lundgren skulle kunna acceptera vår uppfattning om vad som är syftet med reservationen.

Herr FRIDOLFSSON (m) kort genmäle:

Fru talman! Det är svårt att diskutera med herr Lundgren. Antingen misstolkar han mig medvetet eller också förstår han inte vad jag säger. När herr Lundgren talar om att i detta avdragssystem är inbyggd en orättvisa, vill jag bara peka på ett enkelt sätt att klara upp den orättvisan, nämligen att det finns möjligheter att sätta ett tak för avdragsrätten. Jag hoppas att herr Lundgren med detta mitt understrykande på den här punkten förstår vad jag menar.

Herr HÖRBERG (fp) kort genmäle:

Fru talman! Jag ville till herr Lundgren säga precis detsamma som herr Josefson nyss sade i sin replik, och jag ber att få ord för ord instämma med herr Josefson.

Torsdagen den
20 mars 1975

*Avdrag vid in-
komstbeskattningen
för gåvor till
allmännyttiga
ändamål*

Herr LUNDGREN (s) kort genmäle:

Fru talman! Om jag tar herrar Josefson och Hörberg på allvar och det alltså är så att de i första hand vill ha en allsidig utredning, så kan jag väl få erinra om att 1972 års skatteutredning dels har att se över hela avdragssystemet, dels – och det är det väsentliga – skall göra detta i syfte att begränsa den omfattande floran av avdrag som vi har. Alltså inga nya avdrag. En avdragshistoria som är så orättvis och besynnerlig som den ni talar för kan jag inte ge någon förhoppning om att vi socialdemokrater skall utöka antalet avdrag med. Avdragen skall i stället minska, för avdragen är i princip någonting av ondo, som slår sönder ett skattesystem.

Det är icke mycket lönt att diskutera vidare med herr Fridolfsson. Om det nu finns anledning att göra någon summering av sådana inlägg som han har presterat, skulle summan vara att han måhända kan tänka sig att backa så långt att han sätter ett tak för orättvisan.

Herr SJÖHOLM (fp):

Fru talman! Det jag kommer att säga skall uppfattas närmast som en röstförklaring. Jag ämnar rösta med utskottet, och jag hoppas att det inte kommer som någon överraskning för de flesta. Det har jag ju gjort i många år tidigare.

Jag skall förklara varför. Det finns två skäl, ett skattetekniskt och ett mera ideellt.

Det skattetekniska kan jag anknyta till vad herr Lundgren sade om avdrag. Jag har ett arbete som gör att jag uppmärksammar skatteorättvisorna mer än de flesta. Vi har ett fantastiskt orättvist skattesystem. Som jag ser det bör vi ta bort alla konstruerade avdrag. Konstruerade avdrag är just sådana där man kan göra avdraget om man vill och låta bli om man vill, alltså inte ett avdrag som är nödvändigt, t. ex. utgifter för inkomstens förvärvande. Sådana avdrag skall vi ha kvar, men inte konstruerade, som människor kan botanisera i hur de vill.

Jag tycker nog, om jag får säga det, att det är både ideellt och kristet att verka för ett rättvist skattesystem och inte motsatsen.

Det ideella skälet är att jag tycker, för att tala klarspråk, att man i någon mån sjaskar ned det ideella uppsåtet genom att samtidigt snegla åt snöd skattevinning. Man vill locka människor till ideella handlingar genom att förespegla materiella förmåner. Det går inte riktigt ihop. Det skär sig.

Sedan vill jag gärna säga att skatten icke är det godas fiende på något sätt. I mycket stor utsträckning är det tvärtom. Mycket stora delar av den skatt vi betalar går just till ideella, kulturella och religiösa ändamål. Vi har socialvård, sjukvård, idrott, u-hjälp och mycket annat, liksom kulturella ändamål.

Om nu de pengar man vill ge till sådana ändamål redan är beskattade, har de ju redan gjort en insats i ideellt och religiöst avseende. Varför skulle det vara ett minus? Det borde vara ett plus. Dessa pengar kan

göra en dubbel insats i detta avseende. Det borde verkligen vara ett plus om det är det ideella uppsåtet som är det primära och inte skattevinsten.

Förr i tiden sade man alltid i kyrkorna när man pålyste kollekt, att Gud älskar en glad givare. Ni kunde väl vara litet gladare även om ni inte får göra avdrag för de här gåvorna i deklARATIONERNA! GIVANDETS GLÄDJE skall man inte fjättra i en paragraf i taxeringsföRORDNINGEN. Det går inte ihop, det skär sig fantastiskt illa som jag ser det.

Med de orden vill jag yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr FRIDOLFSSON (m):

Fru talman! Man behöver inte lyssna länge på herr Sjöholm för att kunna konstatera att herr Sjöholm inte har någon som helst kunskap om hur de kristna organisationernas folk ser på denna fråga.

Som bekant är det väldigt svårt att placera herr Sjöholm i någon speciell partifälla. Det var kanske riktigt som någon häromdagen sade, att herr Sjöholm är "allas vår partikamrat". Men när man tittar i förteckningen över riksdagens ledamöter står det fp efter herr Sjöholms namn. Och i sanningens namn måste man konstatera att folkpartiet verkligen har drivit denna fråga och på alla möjliga sätt försökt lösa den. Därför är det beklagligt att herr Sjöholm, som jag ser det, närmast saboterar lösningen av utredningsfrågan.

Herr SJÖHOLM (fp):

Fru talman! Det var en intressant utläggning om min person som herr Fridolfsson presterade, men det är inte det ämnet vi diskuterar, herr Fridolfsson.

Herr FRIDOLFSSON (m):

Fru talman! Vi befinner oss i en politisk församling och i en politisk debatt i riksdagen driver vi, valda ombud för Sveriges folk, de här frågorna som vi har pläderat för ute bland våra valmän. Då är det väl inte fråga om något angrepp på herr Sjöholms person utan det är ett direkt angrepp på herr Sjöholms plädering i talarstolen. Jag tycker det är orimligt och fel att tala om att man "sjaskar ner" ideell verksamhet genom gåvor som man har fått avdragsrätt för. Det tycker jag är ett anmärkningsvärt uttalande. Jag blev förvånad över herr Sjöholms röstdeklARATION, och det var därför jag tog till orda.

Herr SJÖHOLM (fp):

Fru talman! Jag förstår att herr Fridolfsson är förvånad för att inte säga förvirrad över vad jag har sagt, och det må vara hänt. Men jag tycker det är solklart att om man verkligen har ett ideellt uppsåt och vill lämna hjälp till ett humanitärt ändamål eller annat, så gör man det spontant utan att – som herr Hörberg stod här och räknade ut – först gå hem och se efter hur mycket pengar man har här, hur mycket man

Torsdagen den
20 mars 1975

*Avdrag vid in-
komstbeskattningen
för gåvor till
allmännyttiga
ändamål*

har där och kalkylera fram vad man kan ge bort av sitt överflöd. Jag studerade faktiskt Bibeln i söndags. I Markus evangelium talas det om änkans skärv. Gå hem och studera Bibeln, mina herrar!

Herr LÖFGREN (fp):

Fru talman! Herr Sjöholm har de senaste dagarna med bibelspråk och andra vändningar undervisat oss i pressen om vad han skulle komma att säga här. Jag vill bara helt kort konstatera att herr Sjöholm inte vet vad den här saken gäller. Det gäller ingen favör i form av skattelättnad. Det gäller att kunna ge en betydligt ökad gåva. Vid sidan om vad man alltid ger av bästa förmåga skulle man genom en sådan här möjlighet kunna ge ännu mer. Jag är säker på att vårt lands idcella och kristna personer är djupt förvånade över att herr Sjöholm på detta sätt vill försöka använda sig av kristet och ideellt språk för att förklara något helt orimligt.

Herr SJÖHOLM (fp):

Fru talman! Eftersom det var jag som lockade upp herr Löfgren nu får jag be om kammarens överseende med det.

Skulle jag inte få använda bibelspråk? Det är ju fantastiskt! Herr Löfgren borde i stället vara glad över att jag gör det.

Sedan är det väl ändå så, herr Löfgren, att det vi här diskuterar är ett betänkande från skatteutskottet – det handlar om skatt! Det handlar alltså om att man inte kan ge spontant och av fullt hjärta utan att man skall kalkylera med hur mycket man vinner i skatt.

Herr HÖRBERG (fp):

Fru talman! Får jag läsa upp tre rader ur manuskriptet till mitt tidigare anförande. Jag har alltså läst upp det tidigare, men det har tydligen inte gått hem i vissa kretsar:

”Den avdragsrätt för gåvor som vi motionärer föreslår ökar givarens möjligheter att ge större belopp. Avdragsrätten gynnar alltså inte givaren men väl mottagaren. Jag tycker att det är väsentligt att slå fast detta.”

Herr SJÖHOLM (fp):

Fru talman! Att ge är någonting mycket hedervärdt, och förmågan att ge är någonting som man kan vara tillfredsställd över. Genom den här avdragsrätten ger man den som har ett överflöd en förmån framför den som inte har någonting att ge. Det är en orättvisa även det.

Överläggningen var härmed slutad.

Punkterna 1 och 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen av herr Magnusson i Borås m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Josefson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 11 punkterna 1 och 2 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen av herr Magnusson i Borås m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades tvekan kunna råda angående resultatet, varför votering med omröstningsapparat verkställdes. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 148
Nej – 146
Avstår – 1

Punkterna 3 och 4

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

§ 5 Föredrogs justitieutskottets betänkande nr 7 med anledning av propositionen 1975:1 såvitt gäller anslag till polishus, m. m. jämte motioner.

Punkten 1

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 2

Uppförande av nya polishus

Regeringen hade i propositionen 1975:1 bilaga 4 (justitiedepartementet) under punkten II:1 (s. 86–89) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten för polishus m. m. inom i investeringsplan uppförda kostnadsramar i enlighet med vad som förordats i propositionen, dels till Polishus m. m. för budgetåret 1975/76 anvisa ett investeringsanslag av 48 000 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionerna

1975:1123 av fru Oskarsson (c) och herr Gustavsson i Alvesta (c), vari hemställdes dels att riksdagen beslutade att hos regeringen begära att ett nytt polishus uppfördes i Ljungby, i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag, med början vintern 1975-1976, dels att riksdagen beslutade anslå erforderliga medel härför samt

1975:1124 av herr Romanus m. fl. (fp, m), vari hemställdes att riksdagen hos regeringen begärde att byggnadsstyrelsen gavs i uppdrag att projektera nytt polishus i Sollentuna i sådan takt, att byggande av huset kunde sättas i gång hösten 1975.

Utskottet hemställde
att riksdagen skulle

1. beträffande uppförande av nya polishus avslå motionerna 1975:1123 i denna del (yrkande 1) och 1975:1124,

2. beträffande medelsberäkningen med avslag på motionen 1975:1123 i denna del (yrkande 2) och med bifall till regeringens förslag dels bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten för polishus m. m. i enlighet med vad som förordats i propositionen, dels till Polishus m. m. för budgetåret 1975/76 anvisa ett investeringsanslag av 48 000 000 kr.

Reservation hade avgivits av herrar Polstam (c), Johansson i Växjö (c) och Westberg i Ljusdal (fp), fru Wiklund (c) och fru André (c) samt herr Raneskog (c) som ansett att utskottet under 1 bort hemställa

att riksdagen beträffande uppförande av nya polishus med bifall till motionen 1975:1124 och i anledning av motionen 1975:1123 i denna del (yrkande 1) begärde att byggnadsstyrelsen gavs i uppdrag att projektera nya polishus i Sollentuna och Ljungby i enlighet med vad reservanterna anfört.

Herr JOHANSSON i Växjö (c):

Fru talman! Allting tar sin tid – även att bygga polishus. Pengar kostar det också. Därför måste man acceptera att upprustningen av vårt lands polishusbestånd inte kan ske på en gång. Polishusbyggandet har – vilket gläder oss alla – dock haft en hög prioritet de senaste åren, och vi börjar få en god standard på polishusen. Men åtskilligt återstår tills att allt är gott och väl på det här området. Många polisdistrikt har lokaler som lämnar mycket övrigt att önska, och en del är så undermåliga att åtgärder snarast måste vidtagas för att personalen skall kunna arbeta under drägliga förhållanden.

Under den allmänna motionstiden väcktes motioner om nya polishus i Sollentuna resp. Ljungby. Motionernas klämningar var litet olika. I motionen om polishuset i Sollentuna yrkades att riksdagen hos regeringen begär att byggnadsstyrelsen ges i uppdrag att projektera nytt polishus i Sollentuna, så att byggandet kan sättas i gång hösten 1975, om sysselsättningsläget kommer att kräva extra stimulansåtgärder. I motionen som gällde polishuset i Ljungby ställdes yrkandet att riksdagen omedelbart skulle anslå erforderliga medel för uppförande av polishus där.

Reservationen har formats efter yrkandet i Sollentunamotionen och innebär att riksdagen begär att byggnadsstyrelsen ges i uppdrag att projektera nya polishus i Sollentuna och Ljungby. Härigenom möjliggörs en beredskap som innebär att lämpliga byggnadsobjekt omgäende kan anvisas på polishussidan om det blir aktuellt att sätta in särskilda åtgärder för att stimulera sysselsättningen.

Om önskvärdheten av nytt polishus i Sollentuna kommer annan ledamot av kammaren att plädera. Jag skall bara helt kortfattat säga något om hur förhållandena är i det nuvarande polishuset i Ljungby.

Frågan om ett nytt polishus i Ljungby har varit aktuell i ca tio år. Kommunen har reserverat tomt och byggnadsstyrelsen har hos justitiedepartementet hemställt om godkännande av förslag till byggnadsprogram samt om projekteringsuppdrag för polishuset. Men medel för polishuset har inte anvisats i 1975 års budgetproposition.

Den fastighet som nu inrymmer den polisiära förvaltningen är en tidigare bostadsfastighet. Huset är mycket ohanterligt. Allteftersom personalen ökat har man fått överta lägenheter efter privata hyresgäster. Till huset finns sju entrémöjligheter, varav två trapphus. Ett trapphus delas med privat hyresgäst, vilken också har sina tvätt- och förrådsutrymmen i anslutning till polisens förråd i källarplanet.

Polisdistriktets skyddskommitté har vid sammanträde den 19 december 1974 skarpt kritiserat tillträdes- och säkerhetsskyddet i polishuset. Allmänheten, som vill komma till någon av kansliets avdelningar, måste gå till receptionen, anmäla sitt ärende, passera in i receptionen, genom en lång korridor förbi utredningsrum, förbi arrestintaget och genom uppehållsrum/kafferum för att komma till polishusets västra trappuppgång, som leder till kansliets olika avdelningar. Allmänheten har svårt att hitta bland trappuppgångens alla dörrar.

Jag kunde naturligtvis fortsätta med att räkna upp exempel på det orationella och för personalen tunga arbetet i polishuset i Ljungby. Med det här anförda har jag velat åskådliggöra den undermåliga arbetsmiljö som polispersonalen i Ljungby får arbeta i. Nu har det alltid varit min uppfattning att vår polis är en tålig yrkeskår som är van vid strapatser och som även kan stå ut med mindre goda miljöer när det gäller arbetslokaler. Men det finns naturligtvis gränser. Polisens effektivitet måste ju också bli lidande när lokaliteterna är så beskaffade som det gamla polishuset i Ljungby.

Fru talman! Det är en mycket hovsam begäran vi har i vår reservation, att projekteringsarbetena skall påbörjas för att, om sysselsättningsläget så kräver, en beredskap skall finnas i form av lämpliga byggnadsobjekt. Med detta yrkar jag bifall till reservationen vid justitieutskottets betänkande nr 7.

I detta anförande instämde herr Gustavsson i Alvesta (c) och fru Oskarsson (c).

Herr ROMANUS (fp):

Fru talman! Jag skall be att få säga några ord om behovet av ett polishus i Sollentuna. Utskottet påpekar att stora insatser har gjorts sedan polisen förstalligades för att ge polisen runt om i landet bättre lokaler. Det är riktigt, men det är en klen tröst för dem som arbetar inom polisen i Sollentuna.

Sollentunapolisens kamratförening begär i ett brev till justitieministern att Sollentuna skall få ett polishus. Observera att vi inte ber om ett nytt polishus utan bara om ett polishus, säger föreningens ordförande. Vi anser nämligen inte att vi i dag har ett polishus. Föreningen påpekar: Det går inte att driva en polisverksamhet effektivt, när ordningsavdelningen och kriminalavdelningen ligger fyra kilometer från varandra. Ordningsspolisen måste t. ex. åka dessa fyra kilometer för att få fram fakta ur arkivet på kriminalavdelningen.

Även de lokaler som ligger fyra kilometer ifrån varandra är i dag för trånga. De hygieniska förhållandena är inte bra, varken för personalen eller i arresten. Det är hett på sommaren, för ventilationen fungerar inte. Fönstren i cellerna kan inte öppnas, eftersom de ligger i markplanet. På vintern kan det däremot vara rimfrost på insidan av fönstren. Dofterna från fyllericellen stiger upp genom golvbrunnen i andra celler. Och när personalen använder en toalett, kan lunchrummet inte utnyttjas.

Alla är ense om att Sollentuna behöver ett riktigt polishus. Planer finns också framtagna på ett polishus i kommunens centrum.

Fru talman! Jag är medveten om att det finns andra polisdistrikt som också har behov av nya polishus. Andra ledamöter skulle lika gärna som jag kunna stå här och tala för sin hembygd. Det har väl också förekommit någon gång här i riksdagen i något tidigare ärende att ledamöter har talat för sin hembygd. Sollentuna polishus skiljer sig dock från andra önskvärda byggen på det sättet att det nu står först i angelägenhet på den lista som rikspolisstyrelsen och byggnadsstyrelsen har gjort upp. Tyvärr har regeringen inte gått med på ämbetsverkens begäran om medel till Sollentuna polishus för nästa budgetår.

Vi motionärer begär ändå inte att riksdagen nu skall anslå pengar till ett nytt polishus i Sollentuna. Vi är medvetna om att de ekonomiska resurserna är begränsade. Men vi pekar på osäkerheten inför hösten när det gäller sysselsättningen. Den finns också här i Storstockholm. Vad vi i all blygsamhet föreslår är att arbetet med projekteringen av Sollentuna polishus skall bedrivas så, att byggnadsarbetena kan sättas i gång, om sysselsättningsläget i höst motiverar det. Då får pengar till bygget tas från de medel som anslås för arbetsmarknadspolitiken.

Jag är glad att se, att justitiekommitténs majoritet har en viss förståelse för vårt resonemang. Utskottet säger att man "utgår från att regeringen håller en beredskap som gör det möjligt att anvisa lämpliga byggnadsobjekt på polihussidan, om det blir aktuellt att sätta in särskilda åtgärder för att stimulera sysselsättningen". Vi får väl se i höst vad det uttalandet är värt. Det kommer inte att glömmas bort, det kan jag försäkra utskottet.

Men i reservationen talas det ett klarare språk. Där begärs att byggnadsstyrelsen skall ges i uppdrag att projektera, så att man är säker på att bygget kan sättas i gång i höst. Det borde utskottet ha kunnat säga rent ut.

Jag ber att få yrka bifall till reservationen.

Fröken MATTSON (s):

Fru talman! Under den tid som justitiekommittén har arbetat med propositionen när det gäller anslag till polishus har vi blivit mycket medvetna om att det behövs polishus, i varje fall i Sollentuna och i Ljungby. Där föreligger verkligen stort behov av nya lokaler.

Men man måste ändå gentemot kraven i motionerna ställa det förhållandet att det ända sedan vi förstatligade polisen har gjorts utomordentligt stora satsningar på polishusbyggen runt om i landet. Det finns

siffror som man kan dra fram som exempel. Under budgetåret 1965/66 fram till 1973/74 har ungefär 195 milj. kr. disponerats för att lösa in polishus och köpa tomtmark för polishus. Dessutom har ungefär 209 milj. kr. använts för att bygga polishus i statlig regi.

Det sägs att vi befinner oss minst fem år före planeringen, och av en investeringsplan som är fogad till bilaga 4 i budgetpropositionen framgår också hur mycket som har åstadkommits. Byggnadsobjekten i investeringsplanen omfattade polishus i Falköping, Skövde, Kalmar, Uppsala, Landskrona, ledningscentral i Göteborg, polishus i Kiruna, Borlänge, Motala, Ystad, Söderhamn, Sollefteå, Skellefteå, Arvika, Hudiksvall, Kristinehamn, Kristianstad, Trollhättan, Luleå, övningsbyggnad i Malmö och Kungälv, övningsbyggnad i Stockholm samt ombyggnad av kvarteret Kronoberg i Stockholm, polisskolan i Ulriksdal och polisskolan i Solna. De flesta av dessa objekt är färdiga eller kommer att färdigställas under detta år, under år 1977 och 1978.

När vi skulle ta ställning till de två i och för sig befogade motionsyrkandena kunde vi inte bortse från att det finns en lång rad andra orter i landet, förutom Ljungby och Sollentuna, som behöver nya lokaler. Därför ville utskottsmajoriteten inte tillstyrka motionsyrkandena. Vi fann heller inte anledning förorda att riksdagen vidtar någon åtgärd med anledning av yrkandet om projekteringsuppdrag beträffande nytt polishus i Sollentuna. Det var alltså innan motionsyrkandet om polishus i Ljungby i reservationen förvandlades till ett projekteringsuppdrag.

Utskottet utgår dock från – det har också motionärerna här tryckt på – att regeringen håller en beredskap som gör det möjligt att anvisa lämpliga byggnadsobjekt på polishussidan, om det blir aktuellt att sätta in särskilda åtgärder för att stimulera sysselsättningen. Jag vill framhålla att det sistnämnda är synnerligen väsentligt. Att det har gjorts så stora och betydelsefulla satsningar på polishus under de senaste åren har helt enkelt berott på att man har anvisat polishusbyggen som objekt när det har behövts åtgärder för att stimulera sysselsättningen. Därför tror jag att både Ljungby och Sollentuna ligger väl framme om en sådan situation skulle uppstå.

Jag ber, fru talman, att med det anförda få yrka bifall till justitieutskottets hemställan i betänkandet nr 7 och avslag på den till betänkandet fogade reservationen.

Herr JOHANSSON i Växjö (c) kort genmäle:

Fru talman! Jag kan visst inte stå här i talarstolen, fröken Mattson, och påstå att Ljungbys nuvarande polishus är det sämsta i landet för personalen och andra. Det vet jag inte, men jag vet att förhållandena i Ljungby polisdistrikt och dess nuvarande polishus är undermåliga i högsta grad.

En dag under februari månad besökte jag distriktet. Jag var en halvdag och såg just hur arbetet fungerade vid polishuset i Ljungby med alla de besvärligheter som jag har radat upp i mitt tidigare anförande.

Torsdagen den
20 mars 1975

*Uppförande av
nya polishus*

Jag åkte sedan till Markaryd, som också tillhör Ljungbydistriktet, där man har en arbetsgrupp placerad i kommunens hus. Där såg man verkligen kontrasterna! Det var nytt och bra. Förhållandena var på alla sätt de bästa tänkbara. Arrestintaget i Markaryd låg litet diskret på baksidan av huset medan arrestintaget i Ljungbys nuvarande polishus är placerat på framsidan med helt fri insyn för allmänheten. Arrestanterna får ledas upp av personalen för en hög trappa, där det finns ett räcke som de lätt kan ta tag i. Man passerar källartrappor där det är lätt för dem att kasta sig ned eller på annat sätt skada såväl sig själva som vakthavande polis.

Vi har ingen anledning att ta upp någon större debatt nu. Fröken Mattson var välvillig i sitt anförande, och det står också i majoritetsskrivningen att man inte alls vill säga annat än att det finns behov av nytt polishus i både Sollentuna och Ljungby. Om reservationen inte nu skulle vinna bifall hoppas jag att det nästa år skall anslås pengar till polishus i Ljungby och Sollentuna. Men det skulle inte vara någon fara för kammaren i sin helhet att här ansluta sig till den mjuka reservationen. Det skulle ge oss i Ljungby lite förtur, och det skulle också vara en garanti för att man skulle kunna hålla sysselsättningen uppe i Ljungby under det här året. Första halvåret är en ganska god sysselsättning garanterad, men vi vet ingenting om andra halvåret.

Jag yrkar alltså bifall till reservationen.

Fru TROEDSSON (m):

Fru talman! Jag kan utomordentligt väl förstå både motionärernas och reservanternas önskemål om att det snarast möjligt skall byggas nya polishus i Ljungby och Sollentuna.

Nu säger utskottsmajoriteten i sitt betänkande, som också fröken Mattson citerade: "I sammanhanget kan inte heller bortses från att polisen även i en rad andra orter än Ljungby och Sollentuna behöver nya lokaler." Det här konstaterandet är förvisso något av understatement. Det är naturligtvis omöjligt för ett riksdagsutskott, och än mer för kammaren i dess helhet, att avgöra var i detta avlång land behovet av nytt polishus är störst.

Låt mig för att exemplifiera peka på det polishusbygge som ligger mig närmast om hjärtat, nämligen det i Enköping. Det polishus som där är i bruk är Sveriges absolut äldsta, mer än 200 år gammalt. Förhållandena är inte bara olidliga för personalen, som av utrymmesbrist tvingas mer eller mindre sitta i knäet på varandra, utan också direkt hälsovådliga för personal, besökande, arresterade och fyllerister. En tvättho bakom ett skynke är de arresterades enda tvättmöjlighet. En utomordentligt dåligt ljudisolerad vägg skiljer dem från den cell på 12 kvadratmeter – jag upprepar 12 kvadratmeter – där ofta sju à åtta fyllerister är tvingade att samsas. Det finns ingen tillstymmelse till den föreskrivna rastgården. Det tillfälle för arresterade att varje dag vistas ute i det fria som föreskrivs kan endast beredas dem efter biltransport till någon skog och med hjälp

av hundpatrull. I samma trånga entré skall allmänheten vänta på t. ex. sina pass, och fyllerister eller arresterade passera.

Jag har velat anföra detta för att peka på att behovet är stort även på andra platser än i Ljungby och i Sollentuna och att det är omöjligt för oss att här och nu prioritera ett bygge framför ett annat i något avseende. Utskottet säger dessutom mycket positivt att man utgår från att regeringen håller en beredskap, som gör det möjligt att anvisa lämpliga byggnadsobjekt på polishussidan, om det blir aktuellt att sätta in särskilda åtgärder för att stimulera sysselsättningen.

Jag önskar alla angelägna polishusbyggen ett varmt lycka till, inte minst de i Ljungby och Sollentuna, men vill med det sagda yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr ROMANUS (fp):

Fru talman! Det är klart att jag respekterar att det kan vara svårt för kammarens ledamöter att göra en avvägning mellan behovet av nya polishus på olika orter. Jag tror kanske att det inte skulle vara fullt lika svårt för utskottet. Utskottet skulle ha möjlighet att sätta sig in i detta litet djupare. Men när det gäller Sollentuna polishus behöver inte utskottet och kammarens ledamöter göra någon avvägning. Om man håller sig till vad de ansvariga ämbetsverken har sagt, visar det sig att både rikspolisstyrelsen och byggnadsstyrelsen har satt Sollentuna först på listan över de byggen som ännu inte fått några medel. De begärde faktiskt medel för Sollentuna polishus redan för innevarande budgetår. Det behöver alltså inte vara något problem att stödja den saken, om man har förtroende för de ansvariga ämbetsverken, och det brukar ju riksdagen normalt ha.

Jag vill också peka på att vi inte har begärt att riksdagen skall anslå pengar utan bara att man klart skall säga att det skall finnas en handlingsberedskap, om byggena behöver sättas i gång av sysselsättningsskäl, och det skulle utskottet klart kunna säga ut i stället för att gripa till den i och för sig vänliga formulering som utskottet använt. Om utskottet hade ansett att man skulle ha samma handlingsberedskap i fråga om flera polishus, kunde ju utskottet ha påpekat även det – t. ex. på förslag av någon av fru Troedssons partivänner.

Jag ber än en gång att få yrka bifall till reservationen.

Fröken MATTSON (s):

Fru talman! Jag vill peka på att det inte bara är för Ljungby och Sollentuna som byggnadsstyrelsen har föreslagit att man skall föra upp kostnadsramar i investeringsplanen. Det gäller också Värnamo, Avesta, Ludvika, Örebro, Linköping och Mjölby, alltså en lång rad orter. Detta är en av anledningarna till att vi inte nu har kunnat ta ställning till de båda aktuella polishusen och till att vi också har understrukit att den beredskap som regeringen har hållit även skall upprätthållas i framtiden, så att det blir möjligt att anvisa lämpliga byggnadsobjekt på polishus-

området, om det blir aktuellt att sätta in särskilda åtgärder för att stimulera sysselsättningen.

Herr ROMANUS (fp):

Fru talman! Jag bestrider inte alls att de orter som fröken Mattson nämnde finns med i ämbetsverkens äskanden, men jag tror att fröken Mattson inte heller kan bestrida att Sollentuna är den ort som står först på listan – redan för innevarande budgetår.

Överläggningen var härmed slutad.

M o m . 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen av herr Polstam m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Johansson i Växjö begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller justitieutskottets hemställan i betänkandet nr 7 punkten 2 mom. 1 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen av herr Polstam m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Johansson i Växjö begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 185
Nej – 105
Avstår – 6

M o m . 2

Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 3 och 4

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

§ 6 Föredrogs

Justitieutskottets betänkande

Nr 8 med anledning av propositionen 1975:1 såvitt gäller anslag till Ersättning för personskador på grund av brott, m. m.

Lagutskottets betänkande

Nr 11 med anledning av motion om skydd för arrendator mot vissa villkor i arrendeavtal

Kammaren biföll vad utskotten i dessa betänkanden hemställt.

Torsdagen den
20 mars 1975

Vissa änkepensions- och barnpensionsfrågor

Föredrogs socialförsäkringsutskottets betänkande nr 9 med anledning av motioner om vissa änkepensions- och barnpensionsfrågor m. m.

I detta betänkande behandlades motionerna

1975:29 av herr Börjesson i Falköping m. fl. (c), vari hemställdes att riksdagen hos regeringen begärde att pensionsålderskommittén fick i uppdrag att utreda frågan om slopande av inkomstprövning av änkepension inom folkpensioneringen,

1975:108 av fru Frænkel (fp) och herr Jonsson i Mora (fp), vari hemställdes att riksdagen hos regeringen begärde förslag till ändring av gällande regler för erhållande av änkepension i syfte att avskaffa inkomstprövningen för dem som blivit änkor före den 1 juli 1960,

1975:748 av fru André (c) och fröken Andersson (c), vari hemställdes att riksdagen beslutade att hos regeringen begära

1. att åldersgränsen för barn tillägg till ålders- och förtidspension höjdes till 18 år,

2. att barn tillägg till ålders- och förtidspension skulle utgå även till gift kvinna,

1975:1205 av fru Jacobsson m. fl. (m),

1975:1212 av fru Lundblad (s) och fru Hörnlund (s), såvitt nu var i fråga (yrkandet 3),

1975:1230 av herrar Winberg (m) och Ringaby (m) vari hemställdes att riksdagen beslutade om sådan ändring i lagen om allmän försäkring att barnpension som avräknades mot änkepension också formellt fördes upp som barnpension i enlighet med vad i motionen anförts samt

1975:1232 av herrar Åkerlind (m) och Winberg (m).

Utskottet hemställde

1. beträffande pension för änkor med femtondelsreducerad pension att riksdagen skulle avslå motionen 1975:1205,

2. beträffande åldersgräns för rätt till änkepension att riksdagen skulle avslå motionen 1975:1232 såvitt nu var i fråga,

3. beträffande åldersgräns för rätt till barn tillägg att riksdagen skulle avslå motionen 1975:748 (yrkande 1) och motionen 1975:1232 såvitt nu var i fråga,

4. beträffande gift kvinnas rätt till barn tillägg att riksdagen med anledning av motionen 1975:748 (yrkande 2) hos regeringen gav till känna vad utskottet anförde,

5. beträffande inkomstprövning av änkepension att riksdagen skulle avslå motionerna 1975:29 och 1975:108,

6. beträffande barnpension att riksdagen skulle avslå motionen 1975:1212 i vad den behandlades i detta betänkande samt motionen 1975:1230.

Torsdagen den
20 mars 1975

*Vissa änkepen-
sions- och barnpen-
sionsfrågor*

Reservationer hade avgivits

1. beträffande inkomstprövning av änkepension av herrar Ringaby (m), Hyltander (fp) och Fridolfsson (m) vilka ansett att utskottet under 5 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975:29 och med anledning av motionen 1975:108 hos regeringen begärde att pensionsålderskommittén fick i uppdrag att med förtur pröva frågan om slopande av inkomstprövning av änkepension inom folkpensioneringen,

2. beträffande barnpension av herrar Ringaby (m) och Fridolfsson (m) vilka ansett att utskottet under 6 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionen 1975:1230 och med avslag på motionen 1975:1212 i vad den behandlades i detta betänkande hos regeringen begärde förslag snarast till riksdagen om sådan ändring av lagen om allmän försäkring att barnpension som avräknades mot änkepension också reellt kunde föras upp som barnpension.

Herr RINGABY (m):

Fru talman! Bakom reservationen I till detta utskottsbetänkande ligger motioner från folkpartiet och centerpartiet, som vi från moderat håll har stött.

Detta är, ärade kammarledamöter, en mycket gammal och egentligen sorglustig historia. Det gäller inkomstprövningen av änkepensionerna. Vi fick dessa änkepensioner 1946, och då var de inkomstprövade. De utgick om kvinnan var 55 år gammal vid makens död. År 1948 fick man ett bidrag till dessa pensioner för både änkor och änklingar om de hade vårdnaden om barn som var under 10 år. Denna åldersgräns höjdes till 12 år 1955.

År 1954 ändrades reglerna för de inkomstprövade pensionerna så att det fria beloppet i botten blev 1 000 kr., vilket faktiskt inte var så särskilt mycket pengar ens 1954. Sedan reducerades änkepensionen starkt så fort inkomsten översteg 1 000 kr. – med en tredjedel eller två tredjedelar.

Dessa gamla änkepensioner var alltså mycket hårt inkomstprövade, och de var knutna till barn i familjen under 12 år.

Sedan infördes den stora orättvisan – och jag ifrågasätter, fru talman, om det inte var den största orättvisa som denna riksdag någonsin har beslutat om – när vi beslutade att ta bort inkomstprövningen av änkepensionerna 1960 nästan på en enda gång – det var ett par års avtrappning. Detta framstod som oerhört orättvist gentemot de äldre änkor som var så hårt inkomstprövade. Det kan vi aldrig göra någonting åt, fru talman. Den orättfärdigheten har begåtts, och den kan vi aldrig gottgöra.

För dem som 1960 var 55 år är det inget problem. De är i dag folkpensionärer i den mån de finns kvar i livet. Men det gäller dem som 1960 fick änkepension vid tidigare ålder än 55 år. De är fortfarande pensionsfall, och det skulle vara ganska intressant att veta hur de har det

i dag. På något sätt försörjer de sig väl. Det kanske vore trevligare för dem att få en änkepension än att få socialbidrag, i den mån de har det.

Vi reservanter tycker i alla fall att pensionsålderskommittén bör få undersöka detta och se hur många det rör sig om – och om man eventuellt kan göra någonting åt det. Men det brådskar, eftersom lång tid har gått sedan 1960. Detta skulle ha gjorts mycket tidigare. En sådan här oförrätt skulle över huvud taget aldrig ha begåtts, det var en oerhörd oförrätt mot de gamla änkorna.

Reservationen 2 gäller barnpensionerna som utgår från folkpensioneringen. Alla änkor, oavsett ålder, får pension på 95 % av basbeloppet, 8 550 kr., plus pensionstillskott på 18 % av basbeloppet, 1 620 kr., alltså tillsammans 10 170 kr. om de har barn under 18 år. Utöver dessa 10 170 kr. får de en barnpension med 25 % av basbeloppet, i dag 2 250 kr. Detta belopp får de för varje barn under 18 års ålder.

1973 infördes en garantiregel som säger att barnpensionen skall garanteras vara minst 40 % av basbeloppet och alltså inte 25 % som nu utgår. Det gjorde man för att ensamstående mödrar, som inte fick underhållsbidrag av barnafadern, erhöll ett bidragsförskott på 40 % av basbeloppet från kommunen. Då sade man att en änka med barn inte skulle ha det sämre ställt utan hon skulle också vara garanterad 40 % av basbeloppet i barnpension.

I praktiken, fru talman, fungerar detta system på så sätt att en änka, som alltid får full änkepension, 10 170 kr., om hon har vårdnaden av barn under 18 år, dessutom får en postanvisning för barnet på 25 % av basbeloppet, 2 250 kr. Det får hon från försäkringskassan. Trots den här garantiregeln, som säger att barnet skall ha minst 40 % av basbeloppet i barnpension, utbetalas alltså bara 25 % om modern får änkepension. Man anser att av moderns pension, som fr. o. m. i år är 95 % av basbeloppet, 15 % skall vara barnets. Dessa 15 % på de 25 blir alltså 40 %.

Men modern får dessa pengar och måste alltså betala skatt för dem. Vi säger att om barnet i stället fick sina 40 % av basbeloppet och modern i stället för 95 % av basbeloppet fick 80 % i änkepension så skulle familjen få precis samma summa pengar som den får i dag, men den skulle göra en skattevinst eftersom barnen sällan har så stora samlade pensionsinkomster att de får betala skatt. Det är också meningen att dessa pengar skall utgöra barnens pension. Moderns pension skulle alltså, enligt vårt sätt att se, reduceras med 15 % för varje barn hon har och dessa 15 % skulle läggas på barnpensionen.

Man kan fråga sig, fru talman, varför denna garantiregel på 40 % i barnpension infördes när det bara utbetalas 25 % med postanvisning. Jo, det finns ingen änklingspension i dag, så om modern dör utgår ingen pension till familjen. Då får barnen dessa 40 % därför att då träder garantiregeln in. Då får barnet inte 25 %, som det fick tidigare, utan 40 %.

Om fadern avlidit och änkan gifter om sig, förlorar hon sin änkepension. Då får barnet 40 % om inte styvfadern adopterar barnet för då förlorar det pensionen. Ja, fru talman, jag kan faktiskt inte rå för att det här

är komplicerad lagstiftning, men det är nu en gång så.

För att få enhetliga regler föreslår vi reservanter att 40 % av basbeloppet alltid skall utbetalas på barnets postanvisning och inte 25 % som nu. Moderns änkepension skall reduceras med skillnaden, 15 %, för varje barn som hon har. Denna åtgärd skulle vara till fördel för praktiskt taget alla skattemässigt sett – inte pensionsmässigt sett, för penningbeloppet är detsamma – då ju en änka oftast måste ha en arbetsinkomst vid sidan av änkepensionen för att kunna leva på en hygglig ekonomisk standard och barnet mycket sällan drabbas av någon skatt.

Med hänvisning till det anförda, fru talman, ber jag att få yrka bifall till reservationerna 1 och 2 vid socialförsäkringsutskottets betänkande nr 9.

Fru FRÆNKEL (fp):

Fru talman! Det är bara ett par månader sedan som jag från denna talarstol talade för just de s. k. övergångsänkorna. Då var jag ensam. Därför är jag i dag mycket glad över att herr Ringaby så varmt har talat i änkoras sak och att åtminstone moderaterna nu stöder oss i reservationen.

Herr Ringaby har gjort den historiska tillbakablicken. Jag behöver inte repetera den. Jag skulle bara vilja lägga till några upplysningar.

Före den 1 juli 1960 var änkor 40 600 till antalet. Till 1960 års riksdag väcktes motioner om inkomstprövningens avskaffande men då avslog riksdagen motionerna med motiveringen att detta fick anstå tills finansiella och andra förutsättningar förelåg. Avvecklingen av inkomstprövningen skulle ske successivt. Detta framhöll utskottet 1960. I september 1974, då det företogs en ny räkning, fanns det 12 105 änkor kvar av det ursprungliga antalet. Man får väl ändå säga att nu kvarstår inte det motivet att vi måste ha andra finansiella förutsättningar.

Vad som har skärpt kravet alldeles särskilt är att de som blivit änkor efter 1960 får änkepension enligt ATP-reglerna. Dessa pensioner utgår med belopp som skiljer sig avsevärt från pensionerna till dem som blivit änkor före 1960. Det gör att behandlingen av de änkor som framstår som ännu mera orättvis.

Fru talman! Jag skall be att få sluta mitt anförande med att citera några ord som ordföranden för Pensionärernas riksorganisation uttalat i organisationens tidning:

”Att fortsätta med inkomstprövningen innebär ett växande missnöje ur rättvisesynpunkt. Inom pensionärsgruppen är frågan känsloladdad och vållar många bekymmer. Riksorganisationen anser att frågan om övergångsänkor är en kvardröjande detalj inom det sociala fältet som vi har råd att undanröja.”

Med det ber jag att få yrka bifall till reservationen 1.

Herr RINGABY (m) kort genmäle:

Fru talman! Egentligen tycker jag att till det mest ofruktbara som

finns i den här kammaren hör att träta om vem som har gjort vad i olika frågor. Men jag måste ändå för fru Frænkel påpeka att i den här frågan började vi 1960, när dessa orättvisor skapades, agera genom motioner av Eva Karlsson från Helsingborg, som senare omkom i en flygolycka som bekant. Såvitt jag kan minnas har vi haft den här frågan uppe vart enda år och avgivit reservationer sedan 1960, utom ett år.

Fru FRÆNKEL (fp) kort genmäle:

Fru talman! Jag vet att herr Ringaby och flera andra i hans grupp röstade med mig förra gången. Men det är ett faktum att herr Hyltander var ensam om reservationen i fjol.

Herr KARLSSON i Ronneby (s):

Fru talman! Jag skall inte vara med och tvista om vem som har varit först i de här ärendena i riksdagen. Jag vet bara att sedan jag kom med 1964 har denna fråga varit uppe varje år, och det har varierande varit ledamöter på den borgerliga sidan och på vår sida som väckt motioner.

Jag skall något beröra reservationerna 1 och 2.

Vad beträffar reservationen 1, om inkomstprövning av änkepension, gäller bestämmelsen att för kvinnor som blivit änkor efter den 30 juni 1960 utgår änkepensionen utan inkomstprövning. Pension till kvinnor som blivit änkor dessförinnan är däremot inkomstprövad. Om mannen avlidit under tiden 1 juli 1958–30 juni 1960 är emellertid viss del av pensionen, det s. k. garantibeloppet, fri från inkomstprövning. Garantibeloppet utgår om dödsfallet inträffat under tiden 1 juli 1958–30 juni 1959 en tredjedel och om dödsfallet inträffat under tiden 1 juli 1959–30 juni 1960 två tredjedelar av det belopp som skulle ha utgått utan inkomstprövning. Inkomstprövningen innebär att pensionen skall minskas med en tredjedel av änkans inkomst till den del den överstiger 2 000 kr. för år.

De änkor det här är fråga om erhåller självfallet, som framgått av vad jag sagt, sin fulla folkpension med pensionstillskott och kommunalt bostadstillägg, och dessutom kan vederbörande ha en inkomst på 2 000 kr. innan någon reducering av pensionen sker.

Frågan om inkomstprövning av änkepension har under en lång följd av år, som jag sade, prövats av riksdagen. Efter år 1971 har man vid behandlingen hänvisat till de vägande skäl mot att avskaffa inkomstprövningen som framförts av pensionsförsäkringskommittén, vars förslag var enhälligt. Jag vill understryka att kommittén vid avgivandet av sitt betänkande 1971 hade behandlat dessa frågor mycket ingående, och man var då enig om att det inte borde göras några ingrepp i inkomstprövningsparagrafen.

Utskottet finner inte heller i år skäl att frånga sin tidigare uppfattning i dessa frågor, även om man kanske kan säga att här föreligger en viss orättvisa. Det skall inte förnekas att det kan vara så, men hänsyn måste tas till att det har gjorts andra insatser som varit mer angelägna när

Torsdagen den
20 mars 1975

*Vissa änkepen-
sions- och barnpen-
sionsfrågor*

det gäller folkpensioneringen. Jag vill bl. a. nämna utjämningen mellan ensamstående pensionär och gift pensionär och den satsning som skett nu senast i fråga om de handikappade människorna i vårt samhälle. Där håller vi nu på att bygga upp en ordentlig pension under de fem närmaste åren med en ökning varje år på 340 kr., så att man kommer upp till 90 % av basbeloppet.

Den andra reservationen tar upp barnpensionen från folkpensioneringen. Som jag sade höjdes barnpensionen genom riksdagsbeslut 1973, med verkan fr. o. m. 1974, till 40 % av basbeloppet om en förälder avlidit och till 60 % i de fall då barnet förlorat båda föräldrarna. Samtidigt beslöts att barnpensionen skulle utgå till dess barnet hade fyllt 18 år. Den 40-procentiga resp. 60-procentiga pensionen skall enligt nämnda beslut endast gälla då inte barnpension från tilläggs pensionen eller änkepension från folkpensionen utgår. I annat fall skall barnpensionen utgå med 25 % av basbeloppet eller med det högre belopp som erfordras för att det sammanlagda stödet skall uppgå till 40 % per barn, resp. 60 % per barn om båda föräldrarna har avlidit. Detta har ju också herr Ringaby noggrant redogjort för.

Dessa regler tillkom i syfte att förbättra pensionen för barn i sådana familjer som i huvudsak saknade förmåner utöver barnpensionen. Garantinivån var således avsedd som ett maximum som borde reduceras för det barn som var berättigat till pension från ATP eller vars mor uppbar änkepension från folkpensioneringen.

Reservanterna föreslår nu att barnpension som avräknas mot änkepension också reellt kan föras upp som barnpension och därmed bli beskattad hos barnet. Utskottsmajoriteten har liksom pensionsförsäkringskommittén den uppfattningen att barnpensionstillägget i de allra flesta fall utgår till den avlidnes familj och fyller samma funktion som änkepensioneringen, och då bör den också betraktas som familjeinkomst. När utskottet behandlade denna fråga 1973 uttalade utskottet också enhälligt att man inte kunde rikta någon invändning mot att stödet utformades så att hänsyn togs till familjens sammanlagda förmåner.

Herr Ringaby talade nu för att man skulle utforma stödet som en barnpension och därmed slippa beskattningen. I utskottsmajoriteten har vi emellertid inte ansett detta vara riktigt med hänsyn till – som jag nämnde tidigare – att detta är en familjepension och skall betraktas som en sådan från skattesynpunkt. Jag tror inte att det är så särskilt många änkor som i en sådan situation har inkomster som blir beskattade, men om det finns sådana änkor har de troligen också ATP-tillägg och barnpension i vanlig ordning.

Fru talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Fru FRÆNKEL (fp) kort genmäle:

Fru talman! Jag noterar tacksamt att herr Karlsson i Ronneby erkände att här förelåg en orättvisa. Och då undrar jag vad anledningen kan vara till att man inte försöker ta bort den orättvisan, när det nu rör sig om

ett så litet antal människor att det inte kan belasta budgeten så särskilt mycket. Om vi går tillbaka i tiden och studerar alla de uttalanden som utskotten gjort – t. o. m. andra lagutskottet – skall vi finna att man överallt har sagt något positivt och framhållit att denna orättvisa bör avvecklas successivt. Men det har inte gjorts någonting. Jag frågar därför ännu en gång vad det kan vara som gör att man inte försöker ta bort denna orättvisa.

Herr RINGABY (m) kort genmäle:

Fru talman! Om jag inte missminner mig – och jag tror inte att jag gör det – förklarades det när vi gjorde denna förändring 1960 att vi skulle förbättra situationen för de äldre änkor så fort vi fick råd till det. Det har nu gått 15 år sedan dess, och det har inte hänt någonting. Snart är det tyvärr för sent att göra någonting. Det är inte så många kvar nu. Om det därför skall göras något, så är det faktiskt bråttom.

När det gäller reservationen 2 sade herr Karlsson i Ronneby att den ändring av lagen om allmän försäkring som reservanterna föreslår kanske inte skulle ha så stor effekt. Ja, det är 15 % av änkepensionen som vi föreslår skall föras upp som och utbetalas till barnet som barnpension. Vi föreslår alltså att 40 % i stället för 25 % skall gå till barnet. Det betyder att änkan slipper skatta för 15 % av änkepensionen, och 15 % av 8 500 kr., som änkepensionen uppgår till, är ungefär 1 300 kr. Det betyder ca 700 kr. i minskad skatt; de allra flesta änkor i denna situation, tror jag, har sådana förhållanden att de också betalar skatt. De skulle alltså göra en skattevinst på 600–700 kr., och det tycker vi skulle vara av betydelse för denna kategori, som sannerligen inte har stora inkomster.

Herr KARLSSON i Ronneby (s) kort genmäle:

Fru talman! Till fru Fränkel vill jag säga att jag klart betonade att detta system innebär en viss orättvisa. Men jag sade också att det finns andra angelägna reformer som behöver vidtas inom pensionsförsäkrings-systemet. Där finns också andra regler, fru Fränkel, som man kan säga inte är helt rättvisa. Jag tänker t. ex. på de kvinnor som blir änkor i 50-årsåldern och som inte har några hemmavarande barn under 16 år. De får en avtrappning av pensionen med 1/15 för varje år som deras ålder understiger 50 år. Man kan fråga sig: Var skall gränsen gå för att det skall råda millimeterrättvisa? Det är svårt att säga, men vi har slagit fast dessa gränser. Jag tror att det är bättre att vi – i den mån vi har resurser till det – satsar på att förbättra villkoren för de handikappade och på den övriga utbyggnaden av folkpensioneringen än att vi tar bort inkomstprövningen för dem som blivit änkor före den 1 juli 1960. Jag tror inte att den är ett så stort problem, även om den innebär en viss orättvisa.

Till herr Ringaby vill jag säga att jag inte riktigt kan förstå skillnaden. Barnpensionstillägg utgår nu endast till dem som inte har någon barnpension i tilläggspensionssystemet. Om man balanserar av 25 % mot

40 % tar det ungefär ut vartannat. Det finns då ingen anledning att barnpensionen skall vara skattefri. Jag tror inte att det skiljer många kronor mellan dessa bägge alternativ. Det var för att få till stånd en utjämning som införde detta system.

Fru FRÆNKEL (fp) kort genmäle:

Fru talman! Nu sade herr Karlsson i Ronneby någonting som jag reagerar mot, nämligen att riksdagen har satt dessa gränser! Ja, även om vi har gjort detta, skall vi väl kunna ändra dem. Riksdagen har för resten själv en gång uttalat, att det vore lämpligt.

Kategorin änkor har man delat i två grupper. Det är däri orättvisan består.

Herr KARLSSON i Ronneby (s) kort genmäle:

Fru talman! Visst innebär detta en viss orättvisa – det betonade jag. Men jag säger också att det finns reformer som är angelägnare än denna.

Har man satt en gräns en gång så skall den inte därför stå fast i alla tider – det är klart. Vi är medvetna om att den får ändras.

Herr BÖRJESSON i Falköping (c):

Fru talman! I socialförsäkringsutskottets betänkande nr 9, som vi nu diskuterar, behandlas en motion – nr 29 – i vilken vi motionärer hemställer att pensionsålderskommittén måtte få i uppdrag att utreda frågan om slopande av inkomstprövning av änkepension inom folkpensioneringen.

Denna fråga har varit föremål för riksdagens prövning de senaste åren. Riksdagen har alltid lika kallsinnigt avvisat dessa motionsframstötter med hänvisning till de enligt utskottets mening vägande skäl som pensionsförsäkringskommittén anförde mot ett avskaffande av inkomstprövningen. Därmed kvarstår en orättvisa som inte blir mindre genom att riksdagen år efter år avvisar de motionsframstötter som har till syfte att skapa största möjliga rättvisa änkor emellan.

Herr Karlsson i Ronneby medger att det finns en viss orättvisa i systemet. Samtidigt säger han – och det vill jag instämma i – att samhället gjort mycket för exempelvis de handikappade. Det hindrar inte att det här är fråga om en mycket stor orättvisa gentemot dessa änkor, som därigenom har blivit satta på undantag. Jag tycker att man från samhällets sida borde ha råd att söka undanröja denna stora orättvisa.

Jag kan säga som herr Ringaby, att det enda som händer är att dessa änkors antal av naturliga skäl blir allt mindre, men att orättvisan trots allt kvarstår.

Fru talman! Argumenten är väl kända och det bätar föga att upprepa dem. För att spara tid vill jag i all korthet hänvisa till min motion nr 23. Då reservationen 1 tillgodoser de önskemål som ligger till grund för nämnda motion, ber jag att få yrka bifall till reservationen 1.

Överläggningen var härmed slutad.

Punkterna 1-4

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkten 5

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av herr Ringaby m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Ringaby begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller socialförsäkringsutskottets hemställan i betänkandet nr 9 punkten 5 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av herr Ringaby m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Ringaby begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 211
Nej - 79
Avstår - 2

Punkten 6

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av herrar Ringaby och Fridolfsson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Ringaby begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller socialförsäkringsutskottets hemställan i betänkandet nr 9 punkten 6 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av herrar Ringaby och Fridolfsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Ringaby begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 250
Nej - 40

Nr 43

Torsdagen den
20 mars 1975

*Vissa änkepen-
sions- och barnpen-
sionsfrågor*

Nr 43

Torsdagen den
20 mars 1975

På förslag av fru tredje vice talmannen beslöt kammaren att uppskjuta behandlingen av på föredragningslistan återstående ärenden till morgondagens sammanträde.

§ 8 Kammaren åtskildes kl. 22.32.

In fidem

BENGT LAMBE

/Solveig Gemert